

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

№ 11

ЛІСТАПАД

1950

МАГУТНАЕ АДЗІНСТВА СОВЕЦКАГА НАРОДА

У СЁ шырэй і шырэй па ўсёй нашай неабсяжнай краіне разгортваецца падрыхтоўка да выбараў у абласныя, раённыя, гарадскія і сельскія Саветы дэпутатаў працоўных.

Саветы дэпутатаў працоўных складаюць палітычную аснову СССР. Гэта самая блізкая і родная народу ўлада. Вось чаму ўдзел у падрыхтоўцы да выбараў з'яўляецца ў нас сапраўды ўсенароднай справай.

Каля трох год назад былі праведзены выбары ў мясцовыя Саветы. За гэты час яшчэ больш узмацнілася палітычная і эканамічная магутнасць нашай дзяржавы. Усе свае сілы савецкі народ накіраваў на паспяховае выкананне пасляваеннага пяцігадовага плана, асноўнымі задачамі якога былі: аднавіць пацярпеўшыя раёны краіны, дасягнуць даваеннага ўзроўню прамысловасці і сельскай гаспадаркі і затым перавысіць яго ў значных размерах. Гэтыя задачы бліскуча выкананы.

Наша краіна стала цяпер яшчэ багацейшай і мацнейшай, чым была да вайны. Прамысловасць дае намнога больш металу, вугалю, чыгуну, трактараў, камбайнаў, абутку, мануфактуры. Паводле пяцігадовага плана, прадукцыя ўсёй прамысловасці СССР у 1950 г. павінна была павялічыцца на 48 проц. у параўнанні з 1940 годам. На самай справе даваенны ўзровень па выпуску валавой прадукцыі прамысловасці перавышан за дзесяць месяцаў 1950 г. на 70 процантаў.

Наша сацыялістычная сельская гаспадарка забяспечвае больш высокае атрыманне збожжа, тэхнічных культур, прадуктаў жывёлагадоўлі, чым да вайны. У гэтым годзе валавы ўраджай збожжавых культур склаў 7 мільярдаў 600 мільёнаў пудоў і перавысіў узровень даваеннага, 1940 года на 300 з лішнім мільёнаў пудоў.

Кожны савецкі чалавек адчувае, што жыццё становіцца ўсё лепшым, усё больш забяспечаным у выніку велізарных клопатаў партыі, урада і роднага Сталіна аб добрабыце народа.

З часу папярэдніх выбараў здзіўляючыя перамены адбыліся ў жыцці нашай рэспублікі, якая так цяжка пацярпела ад нашэсця фашысцкіх захопнікаў. Вядома, што ў Мінску фашысты знішчылі ўсе прамысловыя прадпрыемствы. Цяпер прамысловасць сталіцы перавысіла ўжо даваенны ўзровень вытворчасці на 83,3 проц. Дзесяткі тысяч мінчан адсвяткавалі навааселле. Толькі папярэдні 33-й гадавіны Вялікага Кастрычніка мінчане атрымалі 33 жылыя дамы, у строй уступіў прыгожы кінатэатр «Перамога» і новы будынак Рускага драматычнага тэатра. Цяжка знайсці не толькі горад, але і вёску ў нашай рэспубліцы, дзе-б не было новабудоваў.

Выбарчая кампанія выклікала небывалы рост палітычнай актыўнасці жанчын нашай рэспублікі. Велізарная колькасць жанчын выбрана ў абласныя, раённыя, гарадскія, акруговыя і ўчастковыя выбарчыя камісіі. Толькі па Мінскай вобласці каля дзесяці тысяч жанчын працуюць агітатарамі. У гэтыя дні на агітпунктах і кватэрах выбаршчыкаў агітатары раскажваюць слухачам аб вялікай нашай Радзіме, якая ідзе пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі ад перамогі да перамогі, аб барацьбе савецкага народа і працоўных усіх краін за мір, аб правах і абавязках савецкіх людзей.

Такі масавы ўдзел у выбарчай кампаніі магчымы

толькі ў савецкай краіне, дзе жанчыны поўнаасцю скарыстоўваюць вялікія правы, прадастаўленыя ім Сталінскай Канстытуцыяй.

На цяперашніх выбарах, як і на ўсіх папярэдніх, камуністычная партыя выступае ў адзіным блоку, у цесным саюзе з беспартыйнымі. Камуністычная партыя з'яўляецца кіруючай і накіроўваючай сілай савецкай дзяржавы, яна карыстаецца велізарным давер'ем і аўтарытэтам, бо інтарэсы народа для партыі вышэй за ўсё. І няма сумнення, што на цяперашніх выбарах блок камуністаў і беспартыйных атрымае новую выдатную перамогу.

У нашай рэспубліцы, як і ва ўсёй краіне, з велізарным палітычным уздымам прайшло вылучэнне кандыдатаў у дэпутаты мясцовых Саветаў. Першым сваім кандыдатам беларускі народ адзінадушна назваў вялікага правадзіра і настаўніка — роднага таварыша Сталіна.

Імя Сталіна бязмежна дорага кожнаму савецкаму чалавеку. Усё яго жыццё з'яўляецца натхняючым прыкладам беззаветнага служэння народу. Сталін — сімвал нашых перамог, сцяг барацьбы за мір ва ўсім свеце. Беларускі народ на кожным кроку адчувае яго бацькоўскія клопаты. З вялікім натхненнем кандыдатамі ў дэпутаты мясцовых Саветаў вылучаны кіраўнікі партыі і ўрада — слаўныя саратнікі таварыша Сталіна: В. М. Молатаў, Г. М. Маленкоў, К. Е. Варашылаў, Л. П. Берыя, А. І. Мікаян, Л. М. Кагановіч, Н. А. Булганін, А. А. Андрэеў, Н. С. Хрушчоў, А. Н. Касыгін, Н. М. Швернік, М. А. Суслаў, П. К. Панамарэнка, Н. Ф. Шкіратаў.

Беларускі народ назваў сваімі кандыдатамі ў мясцовыя Саветы кіраўнікоў кампартыі і ўрада рэспублікі, лепшых стаханаўцаў прамысловасці і сельскай гаспадаркі, перадавых людзей навукі. Сярод іх — шмат жанчын, слаўных дочак народа. Лепшая стаханаўка фабрыкі «КІМ» Вера Сяргееўна Раманоўская, заслужаная настаўніца Ганна Грыгораўна Блау, прафесар Медыцынскага інстытута Людміла Аляксееўна Чарнышкова вылучаны кандыдатамі ў Віцебскі абласны Совет. Ткачыха Вольга Міхайлаўна Сумарава — у Мінскі абласны Совет, Герой Сацыялістычнай Працы калгасніца Еўдакія Арцёмаўна Кухарава — у Палескі абласны Совет.

Падрыхтоўка да выбараў праходзіць пры вялікім вытворчым уздыме. На стаханаўскай вахце ў гэты выбараў дастойнае месца займаюць жанчыны. Работніцы цэха № 3 магілёўскай швейнай фабрыкі імя Валадарскага абавязаліся штодзённа выконваць план на 108 проц. Работніцы мінскай фабрыкі імя Куйбышэва, Гродзенскага скурзавода № 4 і многіх іншых прадпрыемстваў рашылі ў гэты выбараў датэрмінова выканаць гадавы план. Маладыя калгасніцы сельгасарцелей «Краіна Саветаў» Стаўбцоўскага раёна і імя Дзяржынскага Любчанскага раёна Баранавіцкай вобласці абавязаліся ў гэты выбараў поўнаасцю ўкамплектаваць жывёлагадоўчыя і птушкагадоўчыя фермы. Такіх прыкладаў мноства. Усюды савецкія людзі рыхтуюць дастойныя падарункі да выбараў.

Падрыхтоўка да выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных з'яўляецца новай магутнай дэманстрацыяй маральна-палітычнага адзінства савецкага народа, яго любові і адданасці партыі, вялікаму Сталіну.

На першай старонцы вокладкі: Гур Марыя Макараўна — лепшая аўтаматчыца Мінскага аўтамобільнага завода. На чацвёртай: на будаўніцтве Мінскага ўнівермага. Фото К. Якубовіча.

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

ВЫДАННЕ
ЦК КП(б)Б

11

Лістапад 1950

ГОД ВЫДАННЯ ДВАЦЦАЦЬ ШОСТЫ

Трактарыстка Маладзечанскай МТС Соф'я Кірылаўна Новаш за сезон 1950 года выканала план трактарных работ у 750 га пры норме 634 га, зэканомішы 500 кг. гаручага. Калгаснікі сельскагаспадарчай арцелі імя Янкі Купалы вылучылі яе кандыдатам у дэпутаты абласнога Савета. На здымку: Соф'я Кірылаўна вывучэннем біяграфіі таварыша І. В. Сталіна.

Фото В. Пужэвіча.

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ
БІБЛІАТЭКА
БЕЛАРУСІ

Адстаім справу МІРУ

ПАЕЗДКА ў Маскву на Другую Усесаюзную канферэнцыю прыхільнікаў міру — адна з найярчэйшых старонак майго жыцця. Сталіца сустрэла нас вельмі цёпла. ... Дэлегаты пачалі збірацца задоўга да пачатку канферэнцыі. Ярка асветлены Калонны зал Дома Саюзаў запоўнілі прадстаўнікі ўсіх нацыянальнасцей і прафесій. Тут былі рабочыя і калгаснікі, артысты і пісьменнікі, акадэмікі і настаўнікі, інжынеры і ўрачы. Кожны прагнуў выказаць пачуцці і думкі народа аб тым, што наша магутная краіна ахоплена творчым пафасам будоўлі камунізма, што мы імкнемся толькі да міру і падпальчыкам новай вайны не ўдасца адарваць нашы рукі ад мірнай працы.

Мне асабліва запомніліся выступленні Захарава — сталевара Магнітагорскага камбіната імя Сталіна, Пемавай — маці-гераіні, В. Васілеўскай — пісьменніцы, Марцыянавай — заслужанай настаўніцы школы РСФСР, Л. Касмадзіянскай, артыста Чэркасава, Баштык — пасланніцы львоўскіх хлебарабаў, П. Броўкі — беларускага паэта, якія заклікалі да самаадданай барацьбы за мір.

Удзельнікі канферэнцыі склалі Наказ дэлегатам Сусветнага кангрэса прыхільнікаў міру, каб яны рашуча адстойвалі справу міру, патрабавалі забароны атамнай бомбы.

У экскурсіі па гораду мы бачылі велічную будоўлю дзяржаўнага ўніверсітэта, маскоўскі метрапалітэн, выстаўку падарункаў І. В. Сталіну, ружэйную і іншыя палаты Крэmlя, Планетарый. Прызнаюся, не хацелася расставацца з Масквой.

У дзень прыезду дамоў я з вялікай радасцю падзялілася ўражаннямі па радыё. Потым выступала на мітынгу рабочых абутковай фабрыкі № 1, на маладзёжным вечары, перад настаўнікамі сваёй школы, вучнямі, выбаршчыкамі. Выезджала ў некаторыя раёны Гродзенскай вобласці.

Колькі-б ні крычалі англа-амерыканскія імперыялісты аб вайне, савецкія людзі — людзі добрай волі — не дапускаць новай бойні. У гэтым імкненні іх яднаюць савецкі ўрад, камуністычная партыя і вялікі Сталін!

З. ЗАКРЖЭўСКАЯ,
заслужаная настаўніца
школы БССР.

Дэлегаты 2-й Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру ад Беларускай ССР у фойе Калоннага зала. Злева направа — брыгадзір Бабруйскага лесакамбіната М. Апёнак, звеннявая калгаса імя Кірава Магілёўскай вобласці Герой Соцыялістычнай Працы Л. Аўсеева, старшыня калгаса імя Молатава Мінскага раёна В. Бушэнка, брыгадзір калгаса «Інтэрнацыянал» Віцебскай вобласці Герой Соцыялістычнай Працы М. Эзерын, выкладчык інстытута фізкультуры горада Мінска В. Цішчук, звеннявая калгаса «Звязда» Пінскай вобласці Н. Клавур, комсорг калгаса «10 год БССР» Мінскай вобласці Г. Юркевіч, тэкстыльшчыца Мінскага камбіната Л. Манькоўская і старшыня калгаса імя Молатава Герой Соцыялістычнай Працы М. Лытысай.

НЕ БЫВАЦЬ ВАЙНЕ

Калгаснікі нашай арцелі, праводзячы мяне ў Маскву на Другую Усесаюзную канферэнцыю прыхільнікаў міру, далі наказ:

— Скажы, што мы мірна працуем і не хочам вайны. Калі-ж нам перашкодзяць, — здолеем пастаяць за сябе.

... З трыбуны ўсе дэлегаты гаварылі аб міры. У прамовах акадэмікаў, артыстаў, настаўнікаў, стаханаўцаў, калгаснікаў адчувалася гарачае імкненне да міру, жаданне зрабіць нашу зямлю яшчэ прыгажэйшай, наблізіць светлы час камунізма.

Шмат бяды і няшчасцяў прынесла нам мінулая вайна. Палала ў агні Беларусь. Фашысты знішчалі бязлітасна ўсё, што мы стварылі ў напружанай працы.

Савецкія людзі заняты стваральнай працай. За пасляваенныя гады намі прароблена велізарная работа па аднаў-

ленню народнай гаспадаркі, разбуранай вайной. Скажу аб сваім калгасе. За шэсць год з дня вызвалення ў калгасе пабудавана электрастанцыя, воданапорная вежа, тры кароўнікі, аўчарнік, цялятнік, чатыры канюшні, створаны жывёлагадоўчыя фермы, усе дамы калгаснікаў радыёфікаваны, усе асветлены электрычнасцю. У нашым калгасе пабудавана школа — прыгожы двухпавярховы будынак, будуюцца калгасны клуб.

Мы занава адбудоўвалі свой калгас не для таго, каб англа-амерыканскія імперыялісты разбурылі плады нашай мірнай працы.

Савецкія людзі стаяць за мір. З намі — вялікі Сталін. А дзе Сталін — там перамога.

Ева ШЧЭРБІЧ,
даярка калгаса «Рассвет»
Кіраўскага раёна.

За шчасце савецкага НАРОДА

ПАСЛЯ агульнага сходу я не магла заснуць усю ноч. «Няўжо праўда, — думала я, — што мяне, простую работніцу, абралі дэлегатам на Другую Усесаюзную канферэнцыю прыхільнікаў міру? Там жа будуць выступаць усё вучоныя ды знатныя людзі, а што скажу я, нікому невядомая, непрыкметная жанчына?»

Дзеці смяяліся нада мной: «Чаго хвалюешся, мама? Цябе-ж рабочыя ўсёй друкарні дэлегатам абралі. Значыць, давяраюць, лічаць, што заслугоўваеш гэтага. А паколькі так, ты павінна перадаць іх наказ канферэнцыі».

...І вось я ў Маскве.

Перш за ўсё, мы пабывалі на Чырвонай Плошчы. За сваё жыццё я чатыры разы была ў маўзалеі, але мне яшчэ раз захацелася глянуць на дарагія, незабыўныя рысы правадыра.

У чарзе да маўзалея, якая цягнулася больш кілометра, я ўбачыла двух старых жанчын. Адна з іх ад'язджала дадому — у далёкую Закарпацкую Украіну. «Хачу пакланіцца Ільічу ад усяго нашага сяла. У нас, калі здарыцца каму ў Маскве пабываць, адразу-ж пытаюць, ці бачыў Леніна...» — разказвала украінка суседцы, якая ў шосты раз прышла пакланіцца вялікаму чалавеку.

У музеі падарункаў Сталіну мы пераходзілі з пакой ў пакой, як зачараваныя. Тут сабраны ўсё самае лепшае, самае прыгожае, што толькі здольны стварыць розум і натхненне чалавека.

Я не магла адарваць вачэй ад партрэта вялікага Сталіна. Выхаванцы Віцебскага дзіцячага дома зрабілі гэты партрэт з некалькіх дзесяткаў тысяч рознастайных парод дрэва. Маленькія мастакі выканалі яго з вялікай любоўю ў падзяку за нястомныя клопаты аб савецкіх дзецях.

... 16 кастрычніка ў Калонным зале Дома Саюзаў, дзе савецкі народ вырашаў рад важнейшых пытанняў, дзе выступалі геніі

чалавецтва Ленін і Сталін, распачала сваю работу Другая Усесаюзная канферэнцыя прыхільнікаў міру.

На канферэнцыю з'ехаліся 1172 дэлегаты. Усе, як адзін, кляімілі яны англа-амерыканскіх падпальшчыкаў новай вайны, абяцалі аддаць усе сілы і энергію на барацьбу за справу міру ва ўсім свеце.

Маці-гераіня Немава, якая выгадала 26 дзяцей і ўнукаў, сказала:

«Калі я збіралася сюды, на канферэнцыю, мае сыны, дачкі, нявесткі і ўнукі казалі мне: «Кажы, маці, і за нас». Але тут, з трыбуны міру, я бачу не толькі сваю сям'ю. Разам са мной уся многанацыянальная сям'я народаў нашай краіны, мільёны маці стаяць поруч і патрабуюць: «Кажы!» Няхай будуць пракляты вылюдкі чалавечага роду! Ім не зламаць волі барацьбітоў за мір, ім не загнаць мір у турмы і лагеры, не перагнаць ім кроў народа ў золата. Не будзе гэтага ніколі! Не будзе!»

Прадстаўнік Пастаяннага Камітэта Сусветнага кангрэса прыхільнікаў міру, старшыня Англійскага камітэта прыхільнікаў міру Кроўтэр, характары-

зуючы міралюбівыя намеры Савецкага Саюза, занятага грандыёзнай будоўляй, звярнуўся да ўдзельнікаў канферэнцыі з пытаннем: «Я пытаюся вас, хто з'яўляецца агрэсарам: ці тыя, хто будзе ўніверсітэты, ці тыя, хто кідае бомбы на мірнае насельніцтва Карэі?»

Прамову прадстаўніка Англіі дэлегаты сустрэлі гарачымі воплескамі.

Канферэнцыя выбрала дэлегатаў на Другі Сусветны кангрэс прыхільнікаў міру і дала ім Наказ.

У гады Вялікай Айчыннай вайны мой сын і муж змагаліся за свабоду Радзімы, за шчасце савецкага народа. Муж загінуў. Сын быў паранены. Цяпер сын вучыцца ў Політэхнічным інстытуце. Дачка канчае медыцынскую школу. Я не хачу, каб мае дзеці сталі ахвярай новай вайны. Я не хачу, каб англа-амерыканскія імперыялісты пашкодзілі іх светлай будучыні!

Працуючы ў цэху шырспажыву мінскай друкарні імя Сталіна, я, як і ўсе рабочыя, стала на стаханаўскую вахту міру. Нормы свае перавыконваю. Вераснёвы план выканалі на 185 проц. Маім укладам у справу міру будзе яшчэ лепшая праца на карысць нашай Радзімы — аплоту міру ва ўсім свеце.

Кацярына ЛАПЦЕВА.

Кацярына Аляксееўна Лапцева (другая справа) разказвае работніцам друкарні аб рабоце канферэнцыі.

ВЯЛІКІЯ ПРАВЫ І АБАВЯЗКІ СОВЕЦКІХ ГРАМАДЗЯН

СОВЕЦКАЯ ўлада з першых дзён свайго існавання карэнным чынам змяніла становішча народа. Яна прадаставіла працоўным палітычныя правы і дэмакратычныя свабоды, зрабіла іх поўнаўладнымі гаспадарамі сваёй Радзімы.

Адным з найвялікшых заваяванняў савецкіх людзей з'яўляецца **права на працу**. Яно забяспечваецца гарантаванай работай з аплатай у адпаведнасці з яе колькасцю і якасцю.

Савецкія людзі не ведаюць беспрацоўя — гэтага страшнага біча капіталістычнай сістэмы. У нашай краіне яно немагчыма ў выніку планавага вядзення сацыялістычнай гаспадаркі, няўхільнага росту прадукцыйных сіл савецкага грамадства. З года ў год расце колькасць рабочых у СССР. За адзін толькі бягучы год колькасць рабочых павялічылася на 2200 тысяч чалавек, не лічачы звыш 200 тысяч маладых рабочых, скончыўшых ФЗН.

У нашай краіне ажыццяўляецца вялікі прынцып сацыялізма: «Ад кожнага — па яго здольнасці, кожнаму — па яго працы». Гэты прынцып з аднолькавай сілай датычыць любога рабочага, калгасніка, інтэлігента, незалежна ад полу, нацыянальнасці, сацыяльнага становішча.

З вялікім натхненнем працоўныя нашай краіны ажыццяўляюць планы паспяваенняў п'яцігодкі. Прадукцыя нашай прамысловасці ўжо зараз значна перавышае дадзены ўзровень. У нас стала больш здабывацца вугалю і нафты, выпрацоўвацца сталі і электраэнергія, выпускацца машыны і абсталяванне. Сёлетні ўраджай збожжа на 300 мільёнаў пудоў перавысіў дадзены. Значна больш сабрана бавоўны і буракоў.

Разам з ростам нацыянальнага прыбытку краіны няспынна паліпшаецца і добрабыт працоўных. Кожны савецкі чалавек на ўласным бюджэце адчуў матэрыяльныя выгоды ад не раз праведзенага зніжэння цэн на прадметы масавага ўжытку. З года ў год расце пакуп-

ная здольнасць працоўных горада і вёскі, а з ёю і попыт на тавары.

Сталінская Канстытуцыя прадаставіла працоўным **права на адпачынак**. У нас самы кароткі рабочы дзень у свеце. Наш рабочы працуе на фабрыцы або заводзе ўсяго 8 гадзін, а ў некаторых галінах 7, 6 і нават 4 гадзіны ў дзень. Увесь астатні час ён можа скарыстаць для асабістых патрэб. Да яго паслуг кіно і тэатры, бібліятэкі і клубы, радыё і друк.

У нашай краіне клопатамі партыі і ўрада створана шырокая сетка дамоў адпачынку і санаторыяў для аднаўлення здароўя працоўных. Кожнаму рабочаму і служачаму ў нас штогод прадастаўляецца чарговы адпачынак. Толькі ў III квартале 1950 года 15 мільёнаў чалавек скарысталі свае водпускі з захаваннем зарплат.

У краінах капітала рабочы нават і марыць не можа аб водпуску, а тым больш за кошт дзяржавы. Аб якім водпуску можа ісці гутарка, калі 45 мільёнаў беспрацоўных абіваюць парогі прадпрыемстваў і не знаходзяць работы. А каму нашчаслівілася знайсці работу на сёння, то ён не ўпэўнены ў заўтрашнім дні.

Наша сацыялістычная дзяржава прадаставіла савецкаму чалавеку **права на забяспечанне ў старасці**, а таксама ў выпадку хваробы і страты працаздольнасці. Штогод дзяржава адпускае велізарныя сродкі на сацыяльнае страхаванне рабочых і служачых. На гэтую мэту толькі сёлета адпущана звыш 40 мільярдаў рублёў.

Грамадзяне Савецкага Саюза карыстаюцца **правам на асвету**. Ні ў адной краіне свету не ўдзяляецца столькі ўвагі адукацыі народа. Мы з радасцю і гордасцю можам сказаць, што Савецкі Саюз па колькасці студэнтаў займае першае месца ў свеце. Колькасць студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў (уключаючы завочнікаў) складае 1200 тысяч чалавек. Больш 37 мільёнаў навучаецца ў пачатковых, сярэдніх шко-

лах і тэхнікумах краіны. У нас уведзена ўсеагульнае абавязковае бясплатнае сямігадовае навучанне. Студэнты тэхнікумаў і вышэйшых навучальных устаноў атрымліваюць стыпендыю. На асвету савецкая дзяржава адпусціла сёлета амаль 60 мільярдаў рублёў. Звыш 500 тысяч маладых спецыялістаў выпусцілі сёлета нашы ВНУ і тэхнікумы. І ўсе выпускнікі атрымалі работу.

У капіталістычных краінах мы бачым зусім іншы малюнак. Выдаткі на асвету ў Злучаных Штатах Амерыкі складаюць толькі 0,8 процанта бюджэта, а ваенныя — 76 процантаў. Палова скончыўшых ВНУ і каледжы ЗША не можа знайсці работы, а рэшта прыстроілася на работу ў якасці афіцыянтаў, прыслугі, магільшчыкаў. 6 мільёнаў дзяцей не наведваюць школы з-за дрэнных матэрыяльных умоў.

У Брэсце адбыўся выпуск слухачоў аднагадовай школы калгасных рахункаводаў. 85 выпускнікоў паехалі на работу ў калгасы вобласці. Зараз пачалася вучоба слухачоў другога набору.

На здымку: група будучых калгасных рахункаводаў у бібліятэцы падбірае літаратуру для самастойных заняткаў.

Фото В. Германа (Фотахроніка БЕЛТА).

Совецкая краіна не пакінула каменя на камені ад старых законаў, якія ўціскалі жанчыну. Жанчыне ў СССР прадастаўлены правы, роўныя з мужчынай ва ўсіх галінах гаспадарчага, дзяржаўнага, культурна-палітычнага жыцця.

Нароўні з мужчынай жанчыне прадастаўляецца права на працу з аднолькавай зарплатай. А ў стары час у Расіі, ды і зараз у капіталістычных краінах, жаночая праца аплачвалася значна ніжэй мужчынскай, хоць жанчына давала аднолькавую колькасць прадукцыі.

Жанчыны краіны сацыялізма, як роўнапраўныя грамадзянкі, карыстаюцца ўсімі правамі нароўні з мужчынамі: правам на адначынак, на сацыяльнае страхаванне, на адукацыю. Дзяржава свята ахоўвае інтарэсы маці і дзіцяці, дапамагае многадзетным і адзінокім маці. Пры цяжарнасці жанчыне прадастаўляецца водпуск з захаваннем утрымання. Сады і яслі дапамагаюць маці выхоўваць дзяцей.

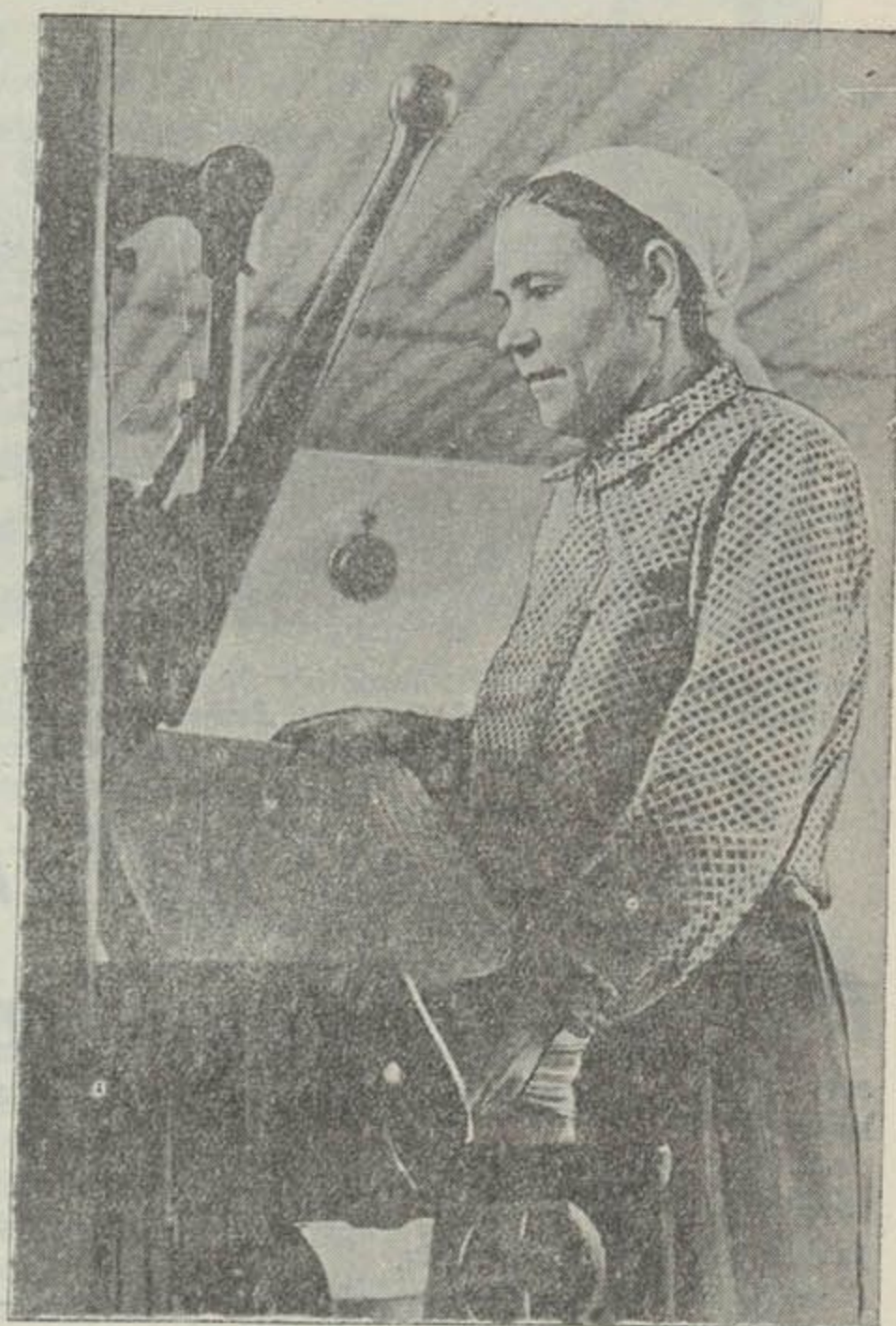
Роўнапраўе па закону і ў жыцці самым спрыяльным чынам адбілася на грамадска-вытворчай працы жанчыны. Мільёны савецкіх жанчын сталі актыўнымі будаўнікамі камунізма. І няма такой галіны сацыялістычнага будаўніцтва, дзе-б жанчына не дабівалася высокіх паказчыкаў у працы.

Сталінская Канстытуцыя прадаставіла савецкім жанчынам права выбіраць і быць выбранымі. Жанчыны нашай краіны наспяхова ажыццяўляюць яго. У 1948 годзе па БССР было выбрана ў мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных каля 20 тысяч жанчын.

З вялікім уздымам рыхтуецца савецкі народ да новых выбараў у мясцовыя Саветы. Шырокі ўдзел у гэтай кампаніі прымаюць жанчыны.

Выкарыстоўваючы свае правы, савецкія грамадзяне павінны добра памятаць і пра свае абавязкі, а найперш пра абавязак строга выконваць законы савецкай дзяржавы. Асноўны закон нашага жыцця — Сталінская Канстытуцыя — абавязвае савецкіх грамадзян чэсна і добрасумленна працаваць, павяжаць правілы сацыялістычнага агульнажыцця, чэсна і добрасумленна выконваць свой грамадскі доўг, з павагай адносіцца да жанчыны, кланаціца аб дзецях, старых, інвалідах. Савецкі грамадзянін абавязан інтарэсы сацыялістычнага грамадства ставіць вышэй асабістых. Сталінская Канстытуцыя абавязвае савецкіх грамадзян берагчы і ўмацоўваць грамадскую, сацыялістычную ўласнасць, як свяшчэнную і недатыкальную аснову савецкага ладу, як крыніцу багацця і магутнасці Радзімы, як крыніцу заможнага і культурнага жыцця працоўных.

Начэсным абавязкам савецкага грамадзяніна з'яўляецца ахова і абарона Радзімы. Для абароны заваёў Вялікага Кастрычніка партыяй Леніна — Сталіна створана і выхавана Савецкая Армія — дзецішча савецкага народа. Воіны Савецкай Арміі ў гады Вялікай Айчыннай вайны адстаялі чэсць, свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы. У свяшчэннай вайне супроць ненавіснага ворага савецкіх людзей натхняў жыватворчы патрыятызм, незгасальная любоў да свайго народа. За шчасце народа яны ішлі ў бой і перамагалі.

Брыгада шырпажыву дзяржаўнай папяровай фабрыкі «Герой працы» (г. Добруш) двойчы ўдасцоена Міністэрствам папяровай прамысловасці СССР звання «Брыгады выдатнай якасці». На здымку: стопарэжчыца М. І. Серода, якая выконвае норму на 180 процантаў.

Фото І. Пікмана.

Сваё роўнапраўе жанчыны ва ўсёй паўнаце даказалі і ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Гісторыя чалавецтва не ведае такога масавага, непасрэднага ўдзелу жанчын у вайне. Савецкія жанчыны разам з усім народам узняліся супроць нямецка-фашыстскіх захопнікаў і са зброяй у руках абаранялі Радзіму. Вялікі гераізм праявілі яны і на часова акупіраванай тэрыторыі. Сотні тысяч жанчын змагаліся супроць ворага ў партызанскіх атрадах, былі сувязнымі, разведчыцамі.

Налыманы савецкі патрыятызм натхняе савецкіх людзей і ў мірным жыцці. Наспяховае выкананне пасляваеннага пяцігадовага плана з'яўляецца вынікам іх непахіснай волі да мірнай творчай працы.

Савецкаму народу дарага мірная праца на карысць чалавецтва, і ён не дазволіць паднальшчыкам вайны парушыць спакойнае жыццё. Парукай таму — гераічная барацьба 200-мільённага савецкага народа, барацьба працоўных усіх краін свету за мір, супроць вайны.

Сілы міру непераадольны, яны растуць і мацнеюць.

ПЕРШЫЯ СЛОВЫ

Галінкі ў яблынь і вішань
Ліствой залатэю іскрацца,
Прыгожа ў садзе прыціхлым!
Дадому спяшаецца маці.
Насустрэч ёй выбеглі дзеці.
Цалюць іх, песціць вясёлых:
— Глядзіце, вось тут у газеце
Праект нашай новае школы.
Пра класы, пра светлыя залі,
Залітыя ранішнім сонцам,
Як птушкі, між дрэў ішчабяталі
Малыя з матуляй бясконца.
Расці ім у міры, у шчасці
І ў сонечны дзень вераснёвы
Старанна за партаю скласці
Пра Сталіна першыя словы.

Ул. НЯДЗВЕДЗКІ.

Уборка кок-сагызу ў калгасе імя Варашылава Любанскага раёна Бабруйскай вобласці. На пярэднім плане брыгадзір кок-сагызнай брыгады Домна Матвееўна Муравейка. Яна дабілася ўраджаю на 80 цэнтнераў карэнняў кок-сагызу з гектара.

Фото І. Пікмана.

ПЛАДЫ НАТХНЯЛЬНАЙ ПРАЦЫ

МОЦНЫ ўсходні вецер дзьмуў з самага ранку і к вечару разарваў хмары. Упершыню за тыдзень выглянула сонца, але цяпла ўжо не адчувалася. Аднак і халодным праменнем рады былі каучукаводы.

— Ну, распагаджваецца... — прыкрыўшы рукой вочы і зірнуўшы на захад, прамовіла звеннявая Серафіма Паўлаўна Тарашкевіч.

— А хоць-бы ўжо! Змардаваў, пракляты дождж, — падтрымала яе Ліда Ананіч. — На які тыдзень усталяўся надвор'е, дык увесь кок-сагыз пакапаем.

— Ой, не! — запярэчыла Вера Шэлех. — На нашым кок-сагызе цяпер не разгонішся. Гэта вам не леташні ўраджай.

— А колькі цэнтнераў будзе? — асцярожна спытала Серафіма Паўлаўна.

— Ды больш за сорок.

— Сорок? — звеннявая апусціла вочы і ўзялася за рыдлёўку.

— Колькі-ж ты думаеш? — хітра прыжмурылася Ліда Паўлаўна.

— А вось брыгадзір няхай скажа, — прамовіла Вера Лук'янаўна, завязваючы поўны карэння мяшок.

— Скажу! — па-маладому саскочыўшы з брычкі, адгукнуўся Пётр Літвінаў. Ён уздзеў на арліны нос акуляры і разгарнуў зашмальцаваны шывтак.

— Ну, кажы-ж, — не сцяпела Вера Лук'янаўна.

— Не сніжай! Перш звеннявую спытаю. Ці ёсць у цябе, Серафіма, новы касцюм?

— Не зубаскаль, а справу кажы.

— Я справу кажы. Не на гэты-ж ватнік прыколеш Залатую Звязду!

Серафіма Паўлаўна разгублена апусціла рукі, потым засмяялася:

— Ось, чалавек! І памрэ, мусіць, жартуючы.

— Не верыш, — зірні: сто цэнтнераў даў кожны гектар. Сто! — і брыгадзір працягнуў шывтак, у якім супроць прозвішча звеннявой стаяла акуратна выведзеная лічба «20».

— Бабкі, дваццаць тон кок-сагызу! З двух гектараў! — бязмежна радасным позіркам акінула Серафіма калгасніц і заспяшалася: — Дык чаго мы пасталі? Да вечара-ж далёка!

* * *

Сто цэнтнераў з гектара!..

Каучукаводы калгаса «Маяк соцызлізма» два гады назад аб такім ураджай і гаварыць не адважваліся. У памяці Серафімы Паўлаўны зусім свежы такі выпадак.

... Халодны асенні вецер выў і злаваўся, шпурляючы ў шыбы буйныя кроплі дажджу. Манатонны гул тэлефонных правадоў, наганяючы сум, пранікаў нават сюды, у пакой калгаснай канцылярыі, дзе сабраліся і без таго невясёлыя каучукаводы.

Калі скончыў гаварыць старшыня, падняўся член праўлення Іван Дамарэцкі.

— Справа ясная, — сказаў ён рашуча. — Кок-сагыз не для нашых палёў ягадка. Слоў няма, на 15 гектарах сілосу накілі, а карэнняў колькі сабралі? Па поўцэнтнера з гектара. Хопіць! Сілес і на горшых глебах можна разводзіць.

— Кок-сагыз будзе расці і на нашых палях, — запярэчыў Літвінаў. — Трэба толькі навучыцца за ім даглядаць.

— Правільна, Пётр Максімавіч, — падтрымала яго Серафіма. — Чаму ў другіх расце? І мы навучымся. Паедзем да каучукаводаў пераймаць вопыт.

Для паўторнага вопыту адвалі 10 гектараў. Даглядаць кок-сагыз вызваліся Серафіма Паўлаўна і яшчэ некалькі жанчын. Брыгадзірам прызначылі Пятра Літвінава.

— Ну, жанчынкі, — сказаў ён, сабраўшы сваю брыгаду. — Па-першае, трэба неадкладна ўзняць тарфянік на зіму і добра ўгноіць. Па-другое, за кніжкі! Без ведаў не даб'емя поспеху.

... У напружанай працы прайшло лета 1949 года. Маладыя каучукаводы вучыліся і замацоўвалі набытыя веды на практыцы. Агрэхніка прынесла ім перамогу. З усяго ўчастка яны накілі 45 тон карэнняў. Калгас атрымаў дзесяткі тысяч рублёў прыбытку. Калгаснікі, якія кок-сагыз даглядалі, — па 5 — 6 тысяч рублёў.

Першы поспех натхніў каучукаводаў. Падрыхтоўку да новага сельскагаспадарчага года яны пачалі яшчэ летам. Усю плошчу ўзаралі на глыбіню 35 — 40 сантыметраў: на 10 сантыметраў глыбей, чым у мінулым годзе.

Больш уважліва аднесліся і да ўгнаення глебы. З

восені ўнеслі на кожны гектар па 5 цэнтнераў суперфасфату і па 2 цэнтнеры хлорыстага калія. Вясной, перад дыскаваннем, унеслі яшчэ па 3 цэнтнеры суперфасфату, па 1,5 цэнтнера калійнай солі і па 10 кілограмаў гексахлорану для барацьбы з драцянікам.

Ужо 8 красавіка брыгада пачала пасеў.

— Рапшылі сеяць па гнездавому спосабу, прапанаваў акадэмікам Лысенка, і стратыфікаваным насеннем, — расказвае Серафіма Паўлаўна. — Калі з'явіліся першыя ўсходы (3 — 4 лісткі), зрабілі першую падкормку. На кожны гектар унеслі па 1,5 цэнтнера суперфасфату і па 1 цэнтнеру калія. Такую-ж падкормку правялі і перад бутанізацыяй. Асаблівую ўвагу звярнулі на ўчастак у 2 гектары, на якім рапшылі вырашціць рэкордны ўраджай.

... Дзень дагарэў непрыкметна. Нагрузіўшы мяшкамі ашопнія вазы, каучукаводы пакідаюць плантацыю. Мы ідзем па мяжы. Пад подыхам халоднага ветру гоідаюцца завяўшыя кветкі кок-сагізу, шумяць агрубелым лісцем каноплі.

— Чаго толькі не дасягне чалавек, калі захоча, —

працягвае Серафіма Паўлаўна гаворку. — Ці даўно марылі мы сабраць 30 цэнтнераў? А сёлета бярэм 50, а з паасобных участкаў і па 100. Сёлета здадзім дзяржаве 200 тон кок-сагізу. Калгас атрымае сотні тысяч рублёў прыбытку, ды і каучукаводы па 6, а некаторыя і па 13 тысяч рублёў. Але не думайце, што на гэтым мы спынімся. Зірніце на квадраты ўзараных папараў. Гэта — пад будучы ўраджай, а вунь — бабкі канпель. Мы ўжо ўвялі травапольны севазварот, што павысіць ураджайнасць кок-сагізу.

Серафіма Паўлаўна прыпынілася і, крыху памаўчаўшы, сказала:

— Гаварыла я сёння з жанчынамі. Рапшылі ў пісьме да таварыша Сталіна ўзяць на сябе абавязацельства вырашціць на той год па 100 цэнтнераў карэнняў кок-сагізу на кожным гектары.

Гэтыя словы прагучэлі так горда і ўпэўнена, што мне захацелася сказаць:

— Так яно і будзе!

Ал. ШАШКОУ.

Рудзенскі раён, калгас «Маяк соцыялізма».

ЖАНЧЫНЫ КАЛГАСНАЙ ПІНШЧЫНЫ

НАША партыя і ўрад праўляюць выключныя клопаты аб тым, каб узняць ідэйны і культурны ўзровень жанчыны, прыцягнуць яе да актыўнага ўдзелу ў гаспадарчым і палітычным жыцці.

Асабліва ўзрасла роля жанчыны на вёсцы. Правільна разумеючы, што заможнага і культурнага жыцця можна дабіцца толькі на калгасным шляху, больш 7000 перадавых жанчын-дэлегатак Піншчыны самааддана працуюць над арганізацыйна-гаспадарчым умацаваннем калгасаў. Дэлегаткі Брытышынскага дэлегацкага схода (Іванаўскі раён), дзе старшынёй Мар'я Галякевіч, першымі ўступілі ў калгас. Калгас назваў імям таварыша Сталіна. У 1947 годзе калгас налічваў усяго 30 гаспадарак. Сваёй работай сярод насельніцтва дэлегаткі садзейнічалі ўцягненню ў калгас пераважнай большасці гаспадарак сельсовета.

Дэлегаткі ўзначалі рашаючыя ўчасткі работы. Алена Сацута трэці год працуе даяркай і цяляціцай, Мар'я Галушка — клапацішчыцай, Мар'я Галякевіч — рахункаводам. Калгас адным з першых у раёне разлічваецца з дзяржавай па ўсіх відах паставак.

Жанчыны Гартальскага дэлегацкага схода (Целяханскі раён) у мінулым годзе прынялі актыўны ўдзел у арганізацыі калгаса ў в. Гарталь. Вера Паўловіч, Мар'я Якімовіч, Наталля Фятковіч і іншыя дэлегаткі дапамаглі сельскаму савету ў правядзенні далейшай калектывізацыі. На сваім сходзе яны вырашылі дапамагчы праўленню калгаса ў стварэнні жывёлагадоўчых ферм. Кожная

абавязалася закантрактаваць цялё або парасё. Наталля Фятковіч здала на ферму быка і закантрактавала цялё, Вольга Галавач здала свінню і г. д. Цяпер у калгасе 4 фермы: буйнай рагатай жывёлы, авечак, свіней і птушкі. Дэлегаткі ўзначалі работы на веснавой сяўбе, у час праполкі і падкормкі азімых і яравых культур. Асабліва добра напрацавалі ў час уборачнай кампаніі. Калгас атрымаў багаты ўраджай, першым у раёне разлічыўся з дзяржавай, засыпаў насення і страхавыя фонды і выдаў калгаснікам па 1,5 кг авансу збожжа.

Калгасніца сельгасарцелі імя Жданава (Пінскі раён) Ганна Сіткавец са сваёй сям'ёй атрымала ў мінулым годзе больш 300 пудоў хлеба. І сёлета атрымае не менш.

— Раней я магла толькі марыць

аб тым, каб сям'я круглы год была сыта, — сказала яна пры разліку, — а цяпер, дзякуючы савецкай уладзе, у нас усяго ўдастатку.

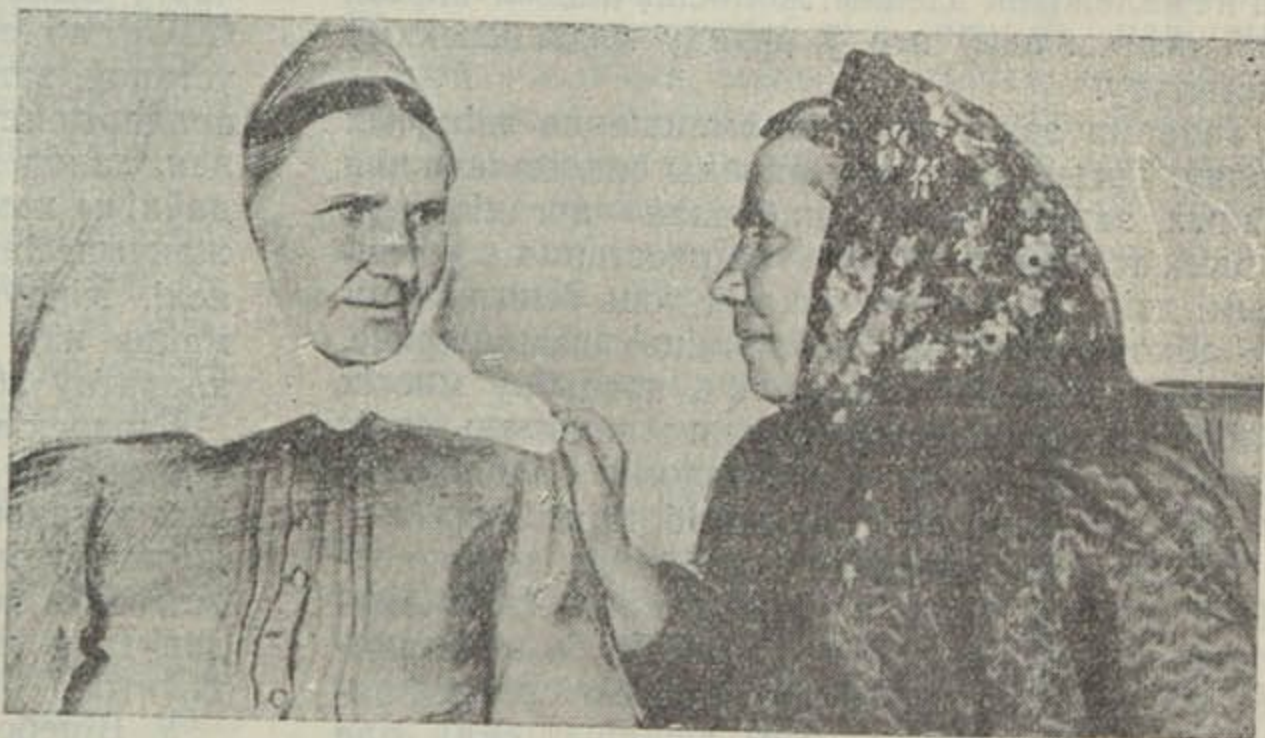
Цяляціца калгаса «Серп і молат» Целяханскага раёна Домна Радаманова мае чацвёрта дзяцей.

— Да калгаса, — гаворыць яна, — я клапацілася толькі аб тым, каб як дзяцей пракарміць. У калгасе-ж я маю карову, свіней, птушку. У мяне цяпер іншыя клопаты — даць адукацыю дзецям, добра апрадуць іх. Усе мае дзеці вучацца.

У гэтым годзе Домна мае ўжо больш 350 працадзён.

Толькі ў калгасе жанчына набыла поўную свабоду і магчымасць прымяніць усе свае сілы і здольнасці.

А. КУЗНЯЦОВА.

Калгасніцы-сказіцельніцы (злева) П. М. Лявошык з калгаса «Перамога» Лагішынскага раёна і С. І. Сацкевіч з калгаса «30 год БССР» Лунінецкага раёна. Фото І. Шышко.

ПАРТЫЯ і ўрад удзяляюць шмат увагі падрастаючаму пакаленню. На ўтрыманне дзіцячых устаноў штогод выдаткоўваюцца мільёны рублёў. Лепшыя дамы ў нашай краіне, лепшыя паркі і скверы адданы дзецям.

Віцебск — адзін з буйнейшых прамысловых цэнтраў рэспублікі. Сярод работніц, занятых у прамысловасці, многа маці. Пытанні аховы дзяцінства і мацярынства набываюць тут асаблівае значэнне.

Спрыяльныя ўмовы для работніц, якія маюць дзяцей, створаны на Дыванова-плюшавым камбінаце. Тут добра абсталяваны сад на 60 дзяцей, нядаўна адкрыты яслі на 150 дзяцей у прыгожым трохпавярховым доме. У яслях і ў садзе дзеці акружаны ўвагай і ласкай. Іх маці могуць спакойна працаваць, змагаючыся за перавыкананне вытворчых планаў.

На жаль, у горадзе ўсяго 14 дзіцячых садоў, і не ўсе яны адпавядаюць свайму прызначэнню.

Сад фабрыкі «КІМ» знаходзіцца ў жылым корпусе на трэцім паверсе, куды дзеці вымушаны ўзбірацца па вузкай поўцёмнай лесвіцы. Сад займае толькі тры маленькія пакоі. Частка ложкаў стаіць у пакоі для гульні, які адначасова служыць і сталовай. Да вайны фабрыка мела тры ўзорныя дзіцячыя сады. Адзін з іх, на Маркаўшчыне, захавалася. Але ён не належыць дзецям. Абласны адзел народнай асветы здаў яго ў арэнду медыцынскаму інстытуту.

Таксама захавалася і памяшканне дзіцячых ясляў. Гэты домик, пабудаваны спецыяльна для малых, зараз займае пабочная арганізацыя. Новыя гаспадары не хочуць расставіць з утульнымі дзіцячымі пакойчыкамі, хоць ёсць рашэнне абкома партыі аслабіць памяшканне. Фабком не можа задаволіць просьбаў многіх работніц-маці, і яны вымушаны пакідаць сваіх дзяцей дома адных. Гэта, вядома, адбываецца на прадукцыйнасці працы работніц.

Дзіцячы сад на цагляным заводзе змяшчаецца ў двух маленькіх пакойчыках. Дзеці змушаны праводзіць тут цэлы дзень, бо няма пляцоўкі, дзе-б яны маглі пагуляць на свежым паветры. Тут будзеца новы дзіцячы сад, але дырэктар завода ўвесь час знімае рабочых з гэтага будаўніцтва і перакідае на другое.

Віцебску больш дзіцячых устаноў

сем ясляў, у якіх, наперакор усім правілам, выхоўваецца 460 дзяцей замест 420.

Вядома, што ў разбураным нямецкімі акупантамі горадзе вялікі недахоп жыллёвага фонду. Але пасля вызвалення Віцебска прайшло шэсць год, за якія значна вырасла прамысловасць, павялічылася колькасць работніц. Таму зараз асабліва востра паўстала пытанне аб расшырэнні сеткі дзіцячых устаноў і аб палепшэнні ўмоў у існуючых садах і яслях.

Віцебскі горвыканком павінен у першую чаргу выканаць пастанову Савета Міністраў СССР аб аслабленні памяшканняў дзіцячых устаноў, занятых іншымі арганізацыямі. Такія прадпрыемствы, як іголкавая фабрыка, мэблевая, завод імя Кірава, «Комінтэрн», Домабудульнічы камбінат, Трампарк, дзе працуе шмат жанчын, павінны мець свае дзіцячыя сады і яслі. Кіраўнікам прадпрыемстваў трэба задумацца над гэтым пытаннем і праявіць больш клопатаў аб маці і дзецях.

Гарадскія аддзелы асветы і аховы здароўя абавязаны палепшыць абслугоўванне ў дзіцячых установах і выхаваўчую работу. Вялікую дапамогу ім могуць аказаць бацькоўскія саветы пры яслях і садах, жаночы акты ў горада, дэпутаты гарадскога і раённых саветаў працоўных.

У Віцебску для прадукцыйнай працы маці-работніцы неабходна стварыць усе ўмовы.

Н. СЯРГЕЕВА.

— Дзецям няма куды спяшацца, — разважае ён, — у іх усё яшчэ ўперадзе.

Зусім занябаны дзіцячы сад № 8 па вуліцы Крупскай, у раёне Лучосы. Для яго гарАНА арандуе ў прыватнага ўласніка адзін пакой, дзе збіраюцца дзеці ўсіх узростаў. Тут і сталовая, і пакой для гульні. Дзеці ў садзе не спяць, нават самыя малыя.

Не можа пахваліцца ўмовамі і дзіцячы сад Промстрахасы. Дзецям адведзены два пакоі. Выхаванцы старэйшай групы не спяць, бо няма дзе паставіць ложкаў.

Усе дзіцячыя сады перапоўнены. Зараз трэба перавесці з ясляў у сады 96 пераросткаў, а прыняць іх няма куды.

У гарадскім адзеле ляжыць 150 заяў: маці просяць прыняць дзяцей у яслі. Сярод іх 93 заявы ад адзіночых маці. У горадзе ўсяго

„АПОВЕСЦЬ АБ ЗОІ І ШУРЫ“

Совецкія людзі жывуць сёння адзіным імкненнем: абараніць мір ва ўсім свеце.

І мы — жанчыны, маці — усведамляем вялікую адказнасць, якая ляжыць на нашым сумленні: абавязак выхоўваць сваіх дзяцей сапраўднымі грамадзянамі сваёй Радзімы, актыўнымі барацьбітамі за мір.

Я нядаўна прачытала «Аповесць аб Зоі і Шуры» — кнігу савецкай настаўніцы Любові Цімафееўны Касмадзям'янскай — маці двух загінуўшых Герояў Савецкага Саюза. Яна вельмі ўсхвалявала мяне. І я яшчэ глыбей пераканалася, што гераізм Зоі і Шуры — яе дзяцей — быў не выпадковым. Выхоўваючыся ў савецкай сям'і, яны з першых дзён свядомага жыцця бачылі прыклад непахіснай цвёрдасці і бездакорнай чэснасці ва ўчынках сваіх бацькоў і блізкіх. Гэтыя рысы характару замацаваліся ў школай, піонерскім атрадам, комсамолам.

Якім шчаслівым і светлым абяцала быць жыццё Зоі і Шуры! Якія неабсяжныя прасторы адчыняліся перад імі! Колькі цікавых дарог клікала іх у будучыню! Іх — Зою і Шуру, і дзесяткі тысяч такіх, як яны, савецкіх юнакоў і дзяўчат!

Як жывая, паўстае перад маімі вачыма строгая да сябе і таварышоў Зоя. У дзённіку гэтай дзяўчынкі жыццёвым дэвізам былі запісаны неўміручыя словы пісьменніка, камуніста і байца, Нікалая Остроўскага: «Самае каштоўнае ў чалавека — гэта жыццё. Яно даецца яму адзін раз, і пражыць яго трэба так, каб, паміраючы, мог сказаць: усё жыццё і ўсе сілы былі адданы самаму цудоўнаму ў свеце — барацьбе за вызваленне чалавецтва».

І калі на квітнеючую нашу радзіму напалі полчышчы фашысцкіх захопнікаў, калі над мірным жыццём савецкіх людзей нависла небяспека, юная патрыётка без вагання пайшла

выконваць свой грамадзянскі абавязак. Нішто не змагло пахіснуць яе намеру. Ні пачуццё да гораха любімай маці («Ты сама гаварыла мне, што ў жыцці трэба быць чэснай і смелай. Як-жа мне быць цяпер, калі вораг ужо побач? Калі-б яны прышлі сюды, я не змагла-б жыць»), ні цяжкасці, з якімі сустрэлася яна ў партызанскім атрадзе, ні пабоі і здзекі фашыстаў на допыце. Нават сама смерць не зламала гордай і смелай упэўненасці Зоі ў справядлівасць сваёй справы, у яе перамогу: «Вы мяне зараз павесіце, але я не адна. Нас дзвесце мільёнаў, усіх не перавешаеце. Вам адпомсцяць за мяне... Бывайце, таварышы! Змагайцеся, не бойцеся. З намі Сталін! Сталін прыдзе!...».

І яна загінула, як сапраўдная дачка свайго народа. Светлая памяць аб ёй засталася назаўсёды ў сэрцах савецкіх людзей.

Зоя і Шура, нічым не падобныя ў сваіх знешніх паводзінах, былі сапраўды родныя па характару.

Жывы, энергічны, вечна кіпучы і вынаходлівы брат быў, як і сястра, стойкі і нязломны ў сваіх намерах. Чаго каштавала яму захаваць ад маці страшэнную вестку аб гібелі Зоі! І ўсё-ж яму хацелася надалей адцягнуць гэты момант. А калі смерць Зоі, нарэшце, выявілася і жудасным, непапраўным фактам зірнула абодвум у вочы, Шура без хістання рашыў — яго месца толькі на фронце: «Чужыя людзі пішуць табе: «Мы будзем помсціць за Зою». А я, родны брат, застануся дома? Як-жа я гляну ў вочы людзям?»

У Шуры, як і ў Зоі, — кіпенне і адсутнасць страху на фронце. Ніколі не забываючы аб мужнай самаадданасці сястры, Шура ішоў толькі ў першых радах. Варожая куля за некалькі дзён да перамогі, аб якой ён так марыў, падкасіла і гэтае прыгожае жыццё. Можна ўявіць, чаго каштавала маці гэта ўтрата. Мы разумеем, як немагчыма забыць сваіх дзяцей, якія аддалі маладое жыццё за шчасце дарагой Радзімы.

Мая дачка — Рыма Шаршнёва — таксама добраахвотна пайшла ў партызанскі атрад і загінула гераічнай смерцю на баявым пасту.

Мы не можам забыць нашых дзяцей. І таму цяпер, калі англа-амерыканскія імперыялісты рыхтуюць усяму свету вайну, калі ў Карэі і В'етнаме льецца кроў ні ў чым не павінных дзяцей і жанчын, малых і старых, калі боты чужаземных захопнікаў топчуць мірныя палі, а пажары спапяляюць гарады і сёлы, мы, савецкія маці, праклінаем падпальшчыкаў новай вайны і заяўляем усяму свету: утопяцца ворагі міру ў сваёй уласнай крыві!

Нашай Радзіме не страшны пагрозы, бо, як сказаў таварыш Сталін, — «Сіла яе ў тым, што на яе накіраваны ўдзячныя погляды ўсяго міра любівага чалавецтва».

«Аповесць аб Зоі і Шуры» — вялікі душэўны подзвіг Любові Касмадзям'янскай, якая перамагла ўласны боль і пачэрпнула велізарную маральную сілу ў жыцці і барацьбе за шчасце працоўных. Яе кніга — неўміручы заклік да барацьбы за мір ва ўсім свеце.

Мал. Ю. Пучынскага

РАЗВІТАННЕ

Любоў КАСМАДЗЯМ'ЯНСКАЯ

(Урыўкі з «Аповесці аб Зоі і Шуры»)

— Мамачка, — сказала Зоя, — вырашана: я іду на курсы медсясцёр.

— А завод як-жа?

— Адпускаць. Гэта-ж для фронту.

У два дні яна дастала ўсе неабходныя даведкі. Цяпер яна была ажыўленая, радасная, як заўсёды, калі знаходзіла рашэнне.

А пакуль мы з ёй шылі мяшкі, рукавіцы, шлёмы. У час паветраных налётаў яна, як і раней, дзяжурала на даху або на чардаку і зайздросціла Шуру, які ў сябе на заводзе патушыў ужо не адну зажыгалку.

Напярэдадні таго дня, калі Зоі трэба было ісці на курсы, яна рана пайшла з дому і не вярталася да позняга вечара. Мы з Шурам абедалі адны. Ён працаваў у гэтыя дні ў начной змене і зараз, збіраючыся ісці, штосьці раскаваў мне, а я ледзь слухала — такая неадвядная, палюхаючая трывога раптам авалодала мною.

— Мам, ды ты не слухаеш! — з дакорам сказаў Шура.

— Даруй, Шурык. Гэта таму, што я не магу зразумець, куды падзе-лася Зоя.

Ён пайшоў, а я правярыла зацягненне на вокнах, села ля стала, не ў сілах узяцца ні за якую справу, і зноў пачала чакаць.

Зою прышла ўсхваляваная, шчокі ў яе гарэлі. Яна падыйшла да мяне, абняла і сказала, гледзячы мне проста ў вочы:

— Мамачка, гэта вылікі сакрэт: я іду на фронт, у твае вояжы. Нікому не кажы, нават Шуру. Скажаш, што я паехала да дзядзюні на вёску.

Баючыся расплакацца, я маўчала. А трэба было адказаць. Зою глядзела мне ў твар бліскучымі, радаснымі і чакаючымі вачыма.

— А ці пад сілу тебе гэта будзе? — сказала я нарэшце. Ты-ж не хлопчык.

Яна адышла да этажэркі з кнігамі

і адтуль па-ранейшаму пільна, уважліва глядзела на мяне.

— Чаму абавязкова ты? — праймавала я праз сілу. — Калі-б цябе прызвалі, тады іншая справа...

Зою зноў падыйшла і ўзяла мяне за рукі:

— Паслухай, мама: я ўпэўнена, калі-б ты была здаровая, ты зрабіла-б тое-ж, што і я. Я не магу тут заставацца. Не магу! — паўтарыла яна. Потым дадала ціха: — Ты сама гаварыла мне, што ў жыцці трэба быць чэснай і смелай. Як-жа мне быць цяпер, калі вораг ужо побач? Калі-б яны прыйшлі сюды, я не змагла-б жыць... Ты-ж ведаеш мяне, я не магу інакш.

Я хацела нешта адказаць, але яна зноў загаварыла, проста і дэлавіта:

— Я еду праз два дні. Дастаць мне, калі ласка, чырвонаармейскую сумку і мяшок, які мы з табой пашылі. Астатняе я сама зладзю. Так, яшчэ: змені бялізны, ручнік, мыла, шчотку, аловак і паперу. Вось і ўсё.

Потым яна лягла, а я засталася сядзець ля стала, адчуваючы, што не змагу ні заснуць, ні чытаць. Усё было выпяна — гэта я бачыла. Але як-жа быць? Яна-ж яшчэ дзяўчынка...

Мне ніколі не прыходзілася шукаць слоў у размове са сваімі дзеньмі, мы заўсёды алпаз разуме-лі аднаго. А цяпер мне здалося, што я стая перад сцяной, якую мне не адолець. Ах, калі-б жыць быў Анатоль, Патрыція!

Але не: усё, што я ні скажу, будзе дарэмна. І ніхто — ні я, ні бацька, калі-б ён быў жывы, — не ўтрымае Зою...

У той дзень Шура ўпершыню пасля цэлага тыдня працаваў у ранішняй змене. Ён прышоў стомлены і сумны і паўе няк нехаця.

— Зою чверда вырашыла ехаць у Гаі? — спытаў ён.

— Так, — коротка адказала я.

— Ну што-ж, — сказаў Шура задуманна, — гэта добра, што яна едзе. Дзяўчынкам зараз у Маскве не месца...

Голас яго прагучэў няўпэўнена. — Можна быць, і ты паедзеш? — дадаў ён, крыху скакаўшы. — Там тебе будзе спакойней.

Я моўчкі паківала галавой. Шура ўздыхнуў, падняўся з-за стала і раптам сказаў:

— Велаеш, я лягу. Нешта я змарыўся сёння.

Я прыкрыла лампу газетным лістом. Шура нейкі час ляжаў моўчкі, з адкрытымі вачыма і, здаецца, сканцэнтравана думаў аб чымсьці. Потым павярнуўся да сцяны і хутка заснуў.

* * *

Зою вярнулася позна.

— Я так і ведала, што ты не спіш, — сказала яна ціха. І дадала яшчэ цішэй: — Я еду зўтра, — і, нібы жадаючы аслабіць сілу ўдару, паглядзела маю руку.

Тут-жа не адкладваючы, яна яшчэ раз правярыла рэчы, якія трэба было ўзяць з сабой. І акратна склала ў дарожны мяшок. Я моўчкі дапамагала ёй. Такімі абдыснені прастымі

былі яе зборы, калі стараешся скласці кожную рэч, каб яна займала як найменш месца, і дэлавіта засоўваеш у вольны куток кавалак мыла або запасныя шарсцяныя шкарпеткі. А гэта-ж былі нашы апошнія, лічаныя хвіліны разам. Ці надоўга мы расстанемся? Якія неопыткі, якія цяжкасці, ледзь пад сілу часам мужчыне, салдату, чакаючы маю Зою?.. Я не магла загаварыць, я ведала, што не маю права заплакаць і толькі ўсё стаяу у горле горкі камяк.

— Ну, вось, — сказала Зою. — Здаецца, усё.

Потым высунула сваю скрыню, дастала дзёнік і таксама хацела пакласці ў мяшок.

— Не варт, — з цяжкасцю вымавіла я.

— Так, ты маеш рацыю.

І перш чым я паспела спыніць яе, Зою зрабіла крок да печы і кінула сшытак у агонь. Потым прысела тут-жа на малы эдзік і ціхенька, па-дзіцячаму напрасіла:

— Пасядзі са мной.

Я села побач, і, як у былыя гады, калі дзеці былі маленькія, мы сталі глядзець праму ў вясёлае, яркае полымі. Але тады я раскавала што-небудзь, а Зою і Шура, румяныя ад цяпла, слухалі. Цяпер я маўчала. Я ведала, што не змагу зараз вымавіць ні слова.

Зою павярнулася, зірнула ўбок спячага Шуры, потым мякка ўзяла мае рукі ў свае і ледзь чутна загаварыла:

— Я раскажу табе, як усё было...

Толькі ты нікому-нікому, нават Шуру... Я падала заяву ў райком комсамола, што хачу на фронт. Ты ведаеш, колькі там такіх заяў? Тысячы. Прыходжу за адказам, а мне гавораць: «Ідзі ў МК комсамола, да сакратара МК».

Я пайшла. Адчыніла дзверы. Ён адразу ўважліва-ўважліва паглядзеў мне ў твар. Потым мы размаўлялі, і ён раз-по-раз паглядзеў на мае рукі. Я спачатку ўсё круціла гузік, а потым паклала рукі на калені і ўжо не крала імі, каб ён не падумаў, што я хвалюся... Ён спачатку спытаў біяграфію. Адкуль? Хто бацькі? Куды выязджала? Якія раёны ведаю? Якую мову ведаю? Я сказала: нямецкую. Потым пра ногі, сэрца, нервы. Потым пачаў задаваць пытанні па тапаграфіі. Спытаў, што та-

кое азімут, як хадзіць па азімуту, як арыентавацца па зорках. Я на ўсё адказала. Потым: «Вінтоўку ведаеш?» — «Ведаю». — «У цэль страляла?» — «Так». — «Плаваеш?» — «Плаваю». — «А з вышкі ў вадку скакаць не баішся?» — «Не баюся». — «А з парашутнай вышкі не баішся?» — «Не баюся». — «А сіла волі ў цябе ёсць?» Я адказала: «Нервы моцныя». Цярплівая. — «Ну што-ж, — гаворыць, — вайна ідзе, людзі патрэбны. Што, калі цябе на фронт паслаць?» — «Пашліце!» — «Толькі, — гаворыць, — гэта-ж не ў кабінце сядзець і размаўляць... Дарэчы, ты дзе бываеш у час бамбёжкі?» — «Сяджу на даху. Трывог не баюся. І бамбёжкі не баюся. І наогул нічога не баюся». Тады ён гаворыць: «Ну добра, пайдзі ў калідор і пасядзі. Я тут з другім таварышом пагутару, а потым паедзем у Тушына рабіць пробныя прыжкі з самалёта».

Я пайшла ў калідор. Хаджу, думаю, як гэта я стану прыгаць — не асароміцца-б. Потым зноў выйшла: «Гатова?» — «Гатова». І тут ён пачаў палюхаць. (Зою мяцней сціснула маю руку.) Ну, што ўмовы будучы цяжкія... І ці мала што можа здарыцца... Потым гаворыць: «Ну, ідзі, падумай. Прыдзеш праз два дні». Я зразумела, што пра прыжок з самалёта ён сказаў проста так, для выпрабавання.

Прыходжу праз два дні, а ён і кажа: «Мы вырашылі цябе не браць». Я ледзь не заплакала і раптам пачала крычаць: «Як так не браць? Чаму не браць?»

Тады ён усміхнуўся і сказаў: «Садзіся. Ты пойдзеш у тыл». Тут я зразумела, што гэта таксама было выпрабаванне. Разумееш, я ўпэўнена: калі-б ён заўважыў, што я міжволі ўздыхнула з палёгкай або яшчэ што-небудзь такое, ён-бы ні за што не ўзяў... Ну, вось і ўсё. Значыць, першы экзамен вытрымала...

Зою змоўкла. Весе-ла патрэскалі дровы ў печы, цёплым водбліскі дрыжалі на Зоіным твары. Больш святла ў пакоі не было. Доўга яшчэ мы сядзелі так і глядзелі ў агонь.

— Шкада, што дзядзі Сярожа няма ў Маскве, — задуманна прамовіла Зою. — Ён падтрымаў-бы цябе ў такі цяжкі час, хоць-бы парадаў...

Потым Зою закрыла печ, пасяліла сабе і лягла. Крыху пазней ляг-

— Я раскажу табе, як усё было...

ла і я, але заснуць не магла. Я думаю аб тым, што Зою не хутка яшчэ будзе зноў спаць дома, на сваім ложку. Ды ці спіць яна?.. Я ціхенька падыйшла. Яна зараз-жа кранулася.

— Ты чаму не спіш? — спытала яна, і па голасу я пачула, што яна ўсміхаецца.

— Я ўстала глянуць на гадзіннік, каб не праспаць, — адказала я. — Ты спі, спі.

Я зноў лягла, але сон не ішоў. Хацелася зноў падыйсці да яе, спытаць: можа, яна раздумала? Можа, лепш эвакуіравацца ўсім разам, як нам ужо не раз прапанавалі?.. Нешта душэльна мяне, дыхання нехапала... Гэта апошняя ноч. Апошняя хвіліна, калі я яшчэ магу ўтрымаць яе. Потым будзе позна... І зноў я ўстала. Паглядзела пры цьмяным золаку на спячую Зою, на яе спакойны твар, на шчытна сцятыя, упартыя вусны — і ў апошні раз зразумела: не, не перадумае.

... Шура рана пайшоў на завод.

— Да пабачэння, Шура, — сказала Зою, — калі ён стаяў ужо ў паліто і шапцы.

Ён паціснуў яе руку.

— Абімі дзеда, — сказаў ён. — І бабуйку. Шчаслівага табе падарожжа! Ведаеш, нам будзе сумна без цябе. Але я рады: у Гаіх табе будзе спакойней.

Зою ўсміхнулася і абняла брата.

Потым мы з ёю выпілі чаю, і яна пачала апрацаваць. Я дала ёй цёплыя зялёныя рукавіцы з чорнай каймак, якія сама звязала, і сваю шарсцяную фуфайку.

— Не, не, не хочу! Як-жа ты бу-

дзеш зімой без цёплага? — запратаставала Зою.

— Вазьмі, — сказала я ціха.

Зою зірнула на мяне і больш не прырочыла.

Потым мы выйшлі разам. Раніца была пахмурная, вечер дзёмуў у твар.

— Давай я панясу твой мяшок, — сказала я.

Зою прыпынілася:

— Ну навошта ты так? Глянй на мяне... Ды ў цябе слёзы? Са слязамі праводзіць мяне не трэба. Паглядзі-ж на мяне яшчэ.

Я паглядзела: у Зоі была шчаслівая ўсмішка на твары. Я пастаралася ўсміхнуцца ў адказ.

— Вось так лепш. Не плач...

Яна моцна абняла мяне, падалава-ла і ўскочыла на падножку трамвая, які адыходзіў.

НА СТАДЫЁНЕ БУФАЛО

Красавік 1949 года. Парыж. Стадыён Буфало. Тут мітынг прыхільнікаў міру.

У дні Парыжскага Кангрэса адуюсь, з усіх канцоў Францыі, на стадыён сцякаліся «караваны міру». Пеша, на веласіпедках, на машынах, на лодках па рэках людзі імкнуліся ў Парыж, каб сказаць: «Мы абаронім мір. Мы не хочам вайны». І ў гэтую нядзелю, перад закрыццём Кангрэса, на стадыёне Буфало і вакол яго сабраўся нябачана велізарны натоўп. А над ім, над морам кветак луналі белыя галубы — сімвал міру і спакою.

Узрушальная сіла была ў гэтым незвычайным парадзе барацьбітоў за мір. Ішлі французскія шахцёры, маракі Марселя, ліванскія ткачы, сяляне з поўначы Францыі. Прайшла калона французжанак-маці, яны неслі вялікае палотнішча з надпісам: «Маці Францыі ніколі не аддадуць сваіх сыноў для вайны супроць Савецкага Саюза!»

Ішлі дзеці тых, хто загінуў у фашысцкіх засценках. У руках у іх былі плакаты: «Мы хочам міру!», «Мы хочам жыць!»

Я пачула нечый усхваляваны вокаліч:

— Вы будзеце жыць, бо ёсць на свеце Савецкі Саюз!

Ніколі не забуду я яшчэ адну калону: ішлі ўдзельнікі руху Супраціўлення, былыя вязні страшных гітлераўскіх «лагераў смерці». У гэты ззяючы дзень, сярод цудоўных веснавых кветак, сярод бэзу, піўоняў і руж, яны ішлі ў паласатай арыштантацкай вопратцы, якую захавалі як памяць аб тым, чаго нельга забыць. Яны нібы гаварылі: «Памятайце аб перажытым! Памятайце аб ганьбе, аб уніжэнні, аб усіх нясперных мукі і пакутах, якія нясе людзям фашызм! Фашызм — гэта вайна! Памятайце: гэта было, мы перажылі гэта. Няхай-жа гэта не паўтарыцца!»

І я зноў і зноў думала: так, трэба памятаць і напамінаць аб тым, што мы перажылі.

Вось чаму, перамогі свой боль, я пастаралася напісаць гэтую кніжку.

Мёртвы не той, хто ў магіле. Мёртвы той, хто забыў жахі-вайны,

«Што, калі цябе на фронт паслаць?»

хто дазволіць узнікнуць новай вай-
ке. Мы не маем права, не смеем
забываць! І калі чалавецтва будзе
памятаць крывавае пекла фашызма,
тады яно не дасць зноў увяргнуць
сябе ў гэтае пекла. Але хто-ж, калі
не мая краіна, можа напаміць свету
пра яго абавязак! Чый голас найгуч-
ней адклікаецца ва ўсіх кутках зям-
нога шара, у сэрцах усіх людзей,
калі не голас майго народа!

Я думаю пра людзей, якія, сустрэ-
каючыся са мной на Кангрэсе, моцна
паціскалі маю руку і з бясконцай
спагадай глядзелі ў вочы мне сяброў-
скім, разумеючым поглядам. Пра не-
грыянку, якая абняла мяне і пагла-
дзіла па плячу, нібы хацела сказаць,
што гаруе разам са мной. Пра жан-
чыну з Індыі, якая ўсё шептала мне
адно толькі слова: «Зоя... Зоя...» І ў
гэтым слове было не толькі спачу-
ванне майму гору, але і пракланенне
перад духам майго народа.

Для выратавання чалавецтва ад
ганьбы, ад рабства і знішчэння Со-
вецкая дзяржава аддавала не золата,

але кроў. Самай дарагой цаной —
крывёю і жыццём сваіх дзяцей —
наша краіна вярнула свету права
дыхаць.

І зараз, як раней, з нашай вялікай
Совецкай Радзімай, з імем Сталіна

непадзельна ўсё светлае, высокае і
свабодалюбівае!

Я ведаю: мільёны сэрцаў, храбрых
і сумленных, — вялікая, неперамож-
ная сіла. Перад ёю нішто карыслі-
выя, злосныя зьяры, якія пагражаюць
свету новай страшнай вайной.

Па закліку матак, па закліку ўсіх
дэмакратычных сіл свету, дзень
1 чэрвеня аб'яўлен Міжнародным дзі-
цячым днём. У гэтым заключана вя-
лікая, глыбокая праўда: усюды про-
стыя людзі змагаюцца за мір у імя
шчасця, радасці, у імя жыцця сваіх
дзяцей. Няхай гучней і гучней раз-
даецца слова народаў у абарону міру,
у абарону дзяцей!

Так, меў рацыю наш дэлегат, чый
высокародны голас прагучэў з тры-
буны Кангрэса! Зараз кожны чала-
век павінен спытаць сябе: «А я што
зробіў для абароны міру?» І калі
сапраўды кожны будзе абараняць мір,
калі ўсе сумленныя людзі аб'ядна-
юцца — мы адстаім мір, адстаім
шчасце нашых дзяцей, шчасце наро-
даў.

ДЗЯЎЧЫНА СА СТАРАЖОЎКІ

ДАЎНО была вычарпана праграма канцэрта.
Не раз артыстка спявала на «біс» раманс Рах-
манінава «Вясеннія воды», арыю Мажэнкі з
оперы «Праданая нявеста», народныя песні... А ауды-
торыя ў захваленні ўсё выклікала спявачку. І яна зноў
і зноў выходзіла к рампе. Чароўныя гукі лірычнага
сапрана, нібы вырываючыся з глыбіні душы, разліва-
ліся па залу, то пшчотна гучэлі, як веснавы ручаёк,
то калыхаліся і бурлілі, як рака ў паводку.

У гэты вечар Леакадзія Масленікава — салістка Ма-
скоўскага Вялікага акадэмічнага тэатра оперы і бале-
та — спявала з асаблівым пачуццём і натхненнем.

Калі канцэрт скончыўся і запаліліся люстры, спя-
вачка, ззяючая і шчаслівая, зышла са сцэны ў бушу-
ючы зал. Мінчане абступілі яе, гарача паціскалі рукі,
дзякавалі за тое, што сваім высокім майстэрствам яна
даставіла ім велізарную асалоду. Больш за ўсіх хва-
ляваліся работніцы Трыкатажна-галантарэйнага камбі-
ната. З гордасцю, як родную дачку, яны абнімалі ар-
тыстку. Называлі яе не Леакадзіяй Ігнацьеўнай, а
проста — нашай Лёдзіяй.

— Родныя мае, — гаварыла расчуленая спявачка, —
не мяне, а вас дзякаваць трэба. Сваімі поспехамі я
абавязана Радзіме нашай.

— А як-жа наш цэх? Што новага на камбінаце? —
спытала спявачка ў сваіх старых сябровак.

— А вось прыходзь заўтра да нас на Старажоўку.
І мы маем што паказаць.

Мінскі трыкатажна-галантарэйны камбінат для Леа-
кадзіі Масленікавай быў родным домам, а рабочы ка-
лектыў — сям'ёй.

Зусім нявопытнай дзяўчынай прышла яна сюды.
І калі яе ў канторы спыталі, што ўмее рабіць, — збян-
тэжылася, бо ўпершыню трапіла на вытворчасць.

Леакадзія Масленікава ў ролі Таццяны
ў оперы «Яўгені Онегін»

— Было-б толькі жаданне, — падбадзёрвалі яе. — Усё астатняе прыдзе само.

Леакадзія пачала працаваць на гузікавым станку. Сяброўкі заставаліся з ёю разам пасля работы і цяплялі тлумачылі будову аўтамата. Неўзабаве дзяўчына аўдала прафесіяй і стала адной з лепшых стаханавак.

Працавала Леакадзія з вясёлым задорам. Часта яе звонкая песня заглушала шум машын. Яе падхапляла ўся моладзь цэха. З песняй дружнай і спарней працавалася.

— А чаму цябе не відаць у гуртку спеваў? — спытаў аднойчы ў Леакадзіі сакратар комсамольскай арганізацыі.

Яна здзівілася, як сама не падумала аб гэтым.

Хоць дзяўчыне ніколі раней не даводзілася вучыцца музыцы, яна не спасавала. Ужо першыя заняткі ў рабочым клубе запалілі яе ахвотай да спеваў. Найбольш падабаліся ёй рускія, беларускія і украінскія народныя песні. Яна ахвотна выконвала іх сярод сябровак, выступала на вечарах самадзейнасці і заўсёды чаравала аудыторыю чыстым і мяккім голасам, глыбінёй пачуцця.

Хутка развіваўся талент маладой спявачкі, і ўсе разумелі, што самадзейная спэна для яе стала цеснай, а праграма гуртковых заняткаў вузкай.

К таму часу Леакадзія ўступіла ў комсамол, яе накіравалі ў Мінскае музычнае вучылішча.

Пасля вучылішча Леакадзія на выдатна закончыла кансерваторыю і стала салісткай лепшага ў свеце тэатра. У мінулым годзе за таленавітае выкананне партыі Мажэнкі ў оперы «Праданая нявеста» Масленіка-

вай была прысуджана Сталінская прэмія. На сусветным фестывалі дэмакратычнай моладзі ў Празе за высокае майстэрства яна была ўдасцена звання лаўрэата конкурса вакалістаў.

Выдатны шлях прайшла Леакадзія Масленікава: ад простага аўтаматчыцы гузікавага цэха — да вядомай салісткі Вялікага тэатра. І ў гэтым незвычайным лёсе велізарную ролю адыграў калектыў камбіната, які замяніў Леакадзіі загінуты на баявым пасту бацьку, выхаваў яе і паставіў на шлях радаснай творчасці.

Зразумела хваляванне, з якім пераступіла яна парог прахадной будкі, гутарыла з людзьмі, аглядала цэхі. Тут адбыліся радасныя перамены: непазнавальна вырас калектыў, многія радавыя рабочыя сталі майстрамі, тэхнікамі, інжынерамі, камандзірамі вытворчасці. За 3 гады і 9 месяцаў фабрыка выканалася пасляваенную сталінскую пяцігодку.

... Увечары Леакадзія Масленікава спявала ў рабочым клубе камбіната з незвычайным пачуццём і патхненнем.

Пасля канцэрту ёй расказалі аб харавым калектыве, аб лепшых гурткоўцах. І спявачка захацела паслухаць маладыя галасы. На сцэну ўзышла лепшая краўчыха швейнага цэха комсамолка Ванда Васілеўская, а затым яе сяброўка Каця Васілеўская.

— Паступайце абавязкова ў музычнае вучылішча, — раіла артыстка сяброўкам. — І чым хутчэй, тым лепш.

Чыстыя і пяшчотныя галасы дзяўчат сведчылі аб невычарпальнасці народных талентаў, якім савецкая ўлада адкрыла шырокі шлях да радаснай творчасці.

І. ПЕЧАРАЎ.

Сустрэча Леакадзіі Ігнацьеўны Масленікавай з рабочымі камбіната. На здымку (злева направа): лаўрэат Сталінскай прэміі Л. І. Масленікава, дырэктар камбіната т. Раманоўскі, старэйшая работніца камбіната (працуе больш 35 год) Еўдакія Сямёнаўна Караваева, начальнік гузікавага цэха Ігнат Нікалаевіч Шушкет і стаханавка гузікавага цэха Ванда Васілеўская.

Фото В. Кітас.

ДЫПЛАМАТ

Сцяпан АЛЕЙНІК

Толькі сеў за вячэру Ігнат,
Як прынеслі запіску у хату:
«Зараз будзе у вас дыпламат.
Сустракайце як след дыпламата».

Што за дзіва? Які яго бес
Прывалок аж сюды з-за кардону?..
І прыпіска алоўкам: «П. С. —
Дыпламат той ажно з Вашынгтону».

— Чуеш, жонка! — гаворыць ён. —
Вось, Твой Ігнат стаў вядомым у свеце. —
Аж з далёкай Амерыкі госць
Да мяне пазнаёміцца едзе!

Сустракаць і праводзіць людзей
Жонцы, мусіць, было не звыкаці,
Хоць такіх чужаземных гасцей
Не прыймала ні разу у хаце.

Надзявае сукенку ў цвяту
І да люстра: ці слаўна ёй будзе?
З куфра зорку бярэ залату
І чапляе Ігнату на грудзі.

— І чаго-ж ён да нас, дыпламат!?
(Вось загадка была перад ёю.)
— Мусіць мы, — адказаў ёй Ігнат, —
Распачнем з ім удвох «Асамблею»!

— Асамблею?! Ото-ж навіна!..
Дык чаго-ж ты... (й махнула
рукамі) —
Трэба-ж зараз калоць кабана,
Адчыніць трэба дзежку з гуркамі.

Ды скажы старшыні, галава,
Хай прышле каго ўпомач у хату,
Сам-жа ведаеш: месяц і два
У асамблеях сядзяць дыпламаты!..

— Пачакай! — усміхнуўся Ігнат. —
Хвалявацца яшчэ не прычына.
«Асамблею» на год, ці мо' нат
Адкладзем год на колькі, магчыма.

Астаноўка, браточкі! Але. —
Жартаваў...
І, узяўшы вярочку,
Прывязаў злую сучку к шуле,
Ды і скончыў на тым «падрыхтоўку».

Неўзабаве прыбыў дыпламат!
Сухарлявы і тонкі як плотка,
— Вы, — пытае, — Дуброўка Ігнат,
Брыгадзір... із арцель... «Пяцігодка»?

— Я. — Ігнат пакланіўся і ў дом
Запрашае. — Праходзьце, сядайце.
Што прыму не за «круглым сталом»,
Дык за гэта ўжо выбачайце!..

(Быў Ігнат, як відаць, не з такіх,
Што ў кішэню палезе за словам).
І пайшла «асамблея» у іх
За сялянскім сталом квадратных.

Дыпламат у пачатку сказаў,
Што гасцюе у нашай сталіцы,
Пра Ігната, звычайна, чытаў,
Знае, колькі сабраў ён пшаніцы,

Што цяпер, кажа, робіць турне
І яму стрэць Ігната — пахвальна.
Просіць: — Сэр... пазнаёміце мяне
З дасягненнем уласным, дэталёна.

У Ігната-ж гасціннасці такт
Упрыгожан слаўцом мілагучным:
— Нам прысмна, — гаворыць ён, —
факт,
Што Амерыка просіцца ў вучні!

Адказаць-жа вам мушу я так:
Не прыймуцца мае дасягненні
На зямлі вашых ферм, дзе батрак
Гне на пана спіну і калені.

Дыпламат акуляры працёр,
Дыпламат выгнуў бровы да лоба:
— Вы мяне агітуеце, сэр!
Мне здаецца, я-ж госць хлебараба!

Біў гадзіннік якраз на сцяне.
Брыгадзір пакланіўся і кажа:
— Калі ласка, дазвольце вы мне
Вас малою прыемнасцю ўважыць.

Вы у хаце маёй, а душа
У Вашынгтоне. Звычайная справа.
Дык паслухаць цяпер «Голас ЗША»
Вам напэўна ўжо будзе цікава,

Засіпеў рэпрадуктар змяёй..
Жонка просіць за стол дыпламата..
І пачаўся нябачаны бой
Між Н'ю-Йоркам і хатай Ігната.

Дыктар кажа: — «... Гаруюць усе
На Украіне, — ні хлеба, ні грыба».
Жонка сала, кілбасы нясе!..
Дыпламат ціха цэдзіць: «Шпасіба!»

Дыктар кажа: — «...Не сеецца стэп
У стаўках ужо выздахла рыба».
Жонка ставіць на стол белы хлеб!..
Дыпламат толькі мымрыць:
«Шпасіба!»

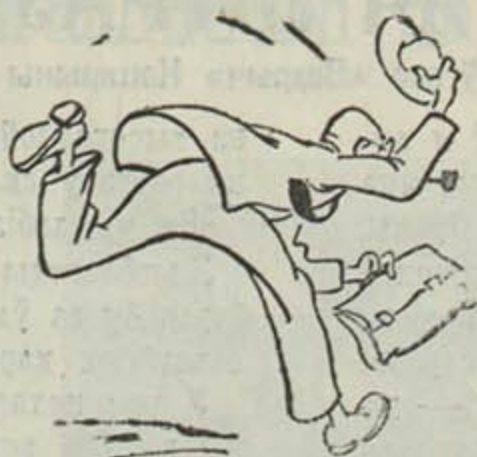

Дыктар жоўчнай гадзюкай сціць:
«... Каганец — асвятцель тыпчыны...»
Жонка ўздумала люстру ўключыць...
Слепіць гасця святлом электрычным...

Дыктар кажа: — «Там смех не
гучыць,
Не спяваюцца песні у хатах».
А пад вокнамі, ў клуб ідучы,
«Ой, ты хмелю!» спяваюць
дзяўчата.

Жонка просіць: «Пара-ж закусіць!»
І частуе яго, як умее.
Дыпламат на прыёмнік глядзіць
І чагосьці як ліст зелянее.

— Як-жа гэта, скажыце?! — Ігнат
Нібы шылам кальнуў дыпламата.
Той ускочыў, сказаць-бы і рад,
Ды не можа... за шляпу і з хаты!..

Моўчкі рушыў хутчэй да варот,
Бо няўдачу стрываць быў не ў сіле.
А Ігнат яму й кажа услед:
— Што-ж так мала у нас пагасцілі?
Калі ласка, прайсці на сяло,
Прагуляцца да саду, да лесу! —

Хоць ў душы у Ігната й было:
«Едзь хутчэй ты, і ну цябе к бесу!»..

Толькі з госцем ад'ехаў шафэр,
Жонка тут-жа Ігнату сказала:
— Дваццаць год пражыла з вамі,
сэр,
А што вы дыпламат і не знала!..

Пераклаў з украінскага
Уладзімір КОРБАН.

ЛЁС НЕГРЫЦЯНАК У ЗША

Злучаныя Штаты Амерыкі — краіна зверскай капіталістычнай эксплуатацыі працоўных, асабліва «каляровых», большасць якіх складаюць негры. Амерыканская «дэмакратыя» не лічыць неграў за людзей і трымае іх у стане адвержанага. Асабліва цяжка жывецца негрыцянскім жанчынам. Іх праца аплатаецца яшчэ ніжэй, чым неграў-мужчын, якія ў два-тры разы зарабляюць менш белых рабочых. Іх бяруць толькі на самую цяжкую, брудную, некваліфікаваную работу. З 20 000 негрыцян, занятых у прамысловасці горада Пітсбурга, ні адна не працуе ў канторы, няма негрыцянкі-бухгалтара, ліфцёршы, прыёмшчыцы, механіка, сакратара.

Больш 60 процантаў усіх працуючых негрыцян — хатняя прыслуга з вельмі нізкай зарплатай. Рабочы час іх не рэгулюецца ніякім сацыяльным або працоўным законадаўствам. Яшчэ ў горшым становішчы знаходзяцца работніцы баваўняных плантацый Паўднёвых штатаў — Алабамы, Джорджыі, Луізіяны. Сярэдні гадавы заробтак іх не перавышае 5 — 6-тыднёвага заробтку негрыцянкі-служанкі. Звыш 128 тысяч негрыцян вымушана працаваць у сельскай гаспадарцы толькі за мізэрны харч і адзежу, без зарплаты.

Амерыканскія капіталісты пры наступленні крызісу звальняюць у першую чаргу негрыцян. Зараз беспрацоўе сярод негрыцян удвая вышэй, чым сярод белых, хоць негры, як вядома, складаюць толькі адну дзесятую частку насельніцтва ЗША. Як паведамляюць з Дэтройта, негрыцянскія дзяўчаты не маюць ніякіх шансаў атрымаць работу.

У краіне доларавай дэмакратыі неграў цкуюць і праследуюць толькі за тое, што яны чорныя.

У кнізе «Дыскрымінацыя і нацыянальны добрабыт», якая вышла ў 1949 г. у Н'ю-Йорку, апісваецца характэрны эпізод.

У адзін з халодных дзён студзеня маладая негрыцянка праходзіла па вуліцах сталіцы ЗША — Вашынгтона. Раптам ёй зрабілася дрэнна: яна чакала дзіця. У больніцу «для белых» упусціць яе адмовіліся, толькі вынеслі простыню, бо жанчына рухацца больш не магла, і пакінулі ляжаць на каменных плітах ганка...

У «цывілізаванай» Амерыцы пераважная большасць негрыцянскіх жанчын вымушана раджаць без урачэбнай дапамогі. Смяротнасць сярод рэжаніц-негрыцян у 3,3 раза вышэй, чым сярод белых. У выніку

выключна цяжкіх бытавых умоў і дрэннага медыцынскага абслугоўвання працягласць жыцця негрыцянкі ЗША ў сярэднім на 12 год карацей жыцця белай жанчыны.

Амерыканскія расісты, якія лінчуюць негра за мнімую «знявагу» белай жанчыны, у той-жа час прытрымліваюцца прынцыпа, паводле якога негрыцянка — законная здабыча белага мужчыны. У Малым Арлеане (Паўднёвая Караліна) некалькі работніц-негрыцян падалі ў суд на сына гаспадара, які згвалціў іх. Тады суд (відаць, у павучэнне астатнім негрыцянкам) прыгаварыў зняважаных да трох месяцаў турмы «за тое, што яны не ведалі, што гвалтаванне негрыцян — не злачынства».

«Амерыканскі вобраз жыцця» — гэта амерыканскае выданне гітлераўскага «новага парадку», калі забойства негра не лічыцца злачынствам. Ахвярамі разбэшчанага фашысцкага тэрору ў ЗША нярэдка становяцца негрыцянкі, якія чым-небудзь не дагадзілі мясцовым заправілам. Прыкладам можа служыць лінчаванне негрыцян Малькольм і Дарсей групай белых з 25 узброеных чалавек.

Сярод негрыцянскіх жанчын ЗША, як і сярод усіх амерыканскіх працоўных, усё шырэй разгортваецца рух у абарону міру. Не гледзячы на тэрор і праследванні, яны прымаюць актыўны ўдзел у зборы подпісаў пад Стакгольмскай Адовай аб забароне атамнай бомбы. Так, група негрыцянскіх дзяўчат Бронкса (раён Н'ю-Йорка) спявала і танцавала на вуліцах, спортпляцоўках і ў парках, заклікаючы падпісаць Адоў у абарону міру. За адзін дзень яны сабралі каля двух тысяч подпісаў. Актыўным барацьбітом за мір праявіла сябе негрыцянка Эстэл Фрымен — старшыня «Маладзёжнага камітэта ў падтрымку закліку да ўсеагульнага міру».

Адна з негрыцян, якая жыве ў Н'ю-Йорку, паставіўшы свой подпіс пад Адовай, заявіла: «Я хачу міру для сябе і для маіх пяці маленькіх дзяцей. Мы жывем у адным пакойчыку. Я хачу міру, а таксама людскага жыцця».

Барацьба амерыканскіх працоўных, у тым ліку і негрыцянскіх жанчын, за мір, супроць уол-стрытэўскіх падпальшчыкаў новай вайны, карыстаецца падтрымкай усяго прагрэсіўнага чалавецтва.

Ю. НІКАЛАЕУ.

ЗА СЕМ ТЫСЯЧ ЛІТРАЎ МАЛАКА

(Расказ даяркі соўгаса «Ведрыч» Кацярыны Мятлушкі)

У мінулым годзе ад кожнай з васьмі кароў я атрымала па 6401 кілограму малака, за што мне прысвоена званне Героя Соцыялістычнай Працы з уручэннем ордэна Леніна і залатога медаля «Серп і Молат». Высокіх паказчыкаў дабіліся тады і сяброўкі. Ганна Брэль, з якой я спаборнічаю, ад кожнай каровы надаіла па 5909 кілограмаў малака, Мар'я Брэль — па 5752. Урад узнагародзіў іх ордэнамі Леніна. Паспяхова работа Мар'і Лямешчанка па раздою кароў таксама адзначана па заслугах — яна атрымала ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Многія цікавяцца: «Як гэта ты, Кацярына, столькі малака бярэш ад кароў, у чым загадка?»

Пра сябе і сябровак магу сказаць, што мы вельмі палюбілі сваю скромную прафесію, у працы не лічымся з часам і сіламі, няспынна вучымся сваёй спецыяльнасці. Ветурач Алена Паўлава, зоотэхнікі Іван Мар'ін і Ягор Федасееў дапамагаюць нам авалодаць мічурынскімі метадамі ў жывёлагадоўлі.

Соўгас «Ведрыч» па ўсю рэспубліку славіцца жывёлай. Па буйнай рагатай жывёле мы ўжо заканчваем выкананне трохгадовага плана — маем 1022 галавы. Заданне па свіному патагоў перакрылі ўдвая. Летась здалі дзяржаве 765,7 тоны малака, сёлета адправім 1060 тон.

Наш соўгас можна па праву назваць фабрыкай малака, масла і мяса. За пасляваенныя гады тут створа-

на высокаўдойнае стада з 349 кароў. Сярэпні ўдой па соўгасу склаў летась 4359 кілограмаў на карову.

Як мы дабіліся такіх вынікаў?

Жывёлаводы нашага соўгаса вядуць настойлівую барацьбу за ўмацаванне кармавой базы, за пашырэнне сакавітых кармоў (бульбы, сілосу, каранёплодаў).

У нас нехапае натуральных лугоў і выпасаў. Таму мы рапылі асушыць і раскарчаваць 600 гектараў ба-лотных зямель. Палову гэтай плошчы ўжо засяваем канюшынай у сумесі з цімафееўкай, аўсяніцай лугавой. Пад травасеянне адвалі 1175 гектараў, асвойваем два кармавыя севазвароты.

Мы практыкуем стойлавае ўтрыманне жывёлы на працягу ўсяго года. Пры гэтым эканоміцца корм, зберагаецца асудальная сетка. Пад зялёны канвеер адвалі 200 гектараў лугу, засеянага шматгадовымі травамі. Усю гэту плошчу падзялілі на чатыры ўчасткі. З палавіны масіва знялі першы ўкос для падкормкі жывёлы і выгану стада на прагулку паміж дойкамі. Са 100 гектараў знялі тры ўкосы. У ліпені, калі канчаўся запас зялёнай масы, пасялі 25 гектараў жыта на зялёную падкормку. Для павышэння ўраджайнасці лугоў у шырокіх маштабах праводзім меліяратыўныя і абвадняльныя работы.

Кормам для жывёлы не вычэрпваецца справа. Вялікае значэнне мае рэжым кармлення. Мы практыкуем метады індывідуальнага кармлення. Рацыён складаем разам з зоотэхнікамі асобна для кожнай каровы з улікам яе прадуктыўнасці, жывой вагі і перыяду лактацыі. Палову сакавітых кармоў і канцэнтраты даем разам з пойлам, што павышае ўдойнасць.

Рэкардыстка «Аміра» дае больш 41 кілограма малака ў дзень. Яе сутачны рацыён: сена 4 кілограмы, канцэнтрату — 9, сакавітых кармоў, галоўным чынам морквы і буракоў, — 60. Корм рознастайніца, каб не зніжаць апетыту ў жывёлы. Каровам з меншым удоем норма адпаведна зніжаецца.

Высокія ўдоі ва многім залежаць і ад правільнай падрыхтоўкі кароў да апёлу. За два месяцы запуская карову, прычым пераходжу паступова з чатырохразовай дойкі на тры разы, два і адзін раз у суткі. У гэты перыяд з рацыёна выключаю канцэнтраваныя і сакавітыя кармы. Пасля апёлу ўзмацняю кармленне.

Сваіх кароў кармлю чатыры разы ў строга вызначаныя гадзіны: з 4 да 6 раніцы, з 10 да 12, з 16 да 18 і з 22 да 24. Паміж другой і трэцяй дойкамі жывёла выганяецца на прагулку.

Да дойкі і пасля яе старанна вымываю, насуха выціраю і масірую вымя, што спрыяе раздою і зберагае кароў ад захворвання. Сама тэхніка ручнай дойкі — роўная, спакойная, без рыўкоў.

Партыя і ўрад паставілі задачу механізаваць важнейшыя ўчасткі жывёлагадоўчай гаспадаркі. Калектыв нашага соўгаса ў гэтым напрамку зрабіў ужо многае. Праводзім работы па механізацыі ўборкі траў і закладкі сілосу, пасеву і ўборкі каранёплодаў. Нядаўна ўведзена электрамеханічная дойка.

У адказ на бацькоўскія клопаты партыі, урада і асабіста таварыша Сталіна мы стараемся памножыць свае поспехі ў барацьбе за далейшы ўздым жывёлагадоўлі. Я абавязалася давесці сярэдні ўдой да 7 тысяч літраў малака ад каровы. Высокія абавязальствы прынялі сёлета ўсе даяркі, цялятніцы, свінаркі. Сваё абяцанне мы выконваем з часцю.

Герой Соцыялістычнай Працы даярка соўгаса «Ведрыч» Кацярына Мятлушка.

Фото І. Пікмана.

ЖАНЧЫНЫ ВУЧАЦА

ТОЛЬКІ а поўначы Яфімія Міхайлаўна паставіла на паліцу кніжкі, акуратнай стопкай склала газеты і, дапіўшы халодны чай, лягла ў пасцель. Але сон не ішоў: перад вачыма то ўставалі прачытаныя старонкі, то маляваўся план заўтрашняй працы.

Ужо два гады камуністка Аляксейчыкава кіруе калгасам «Звязда». Мітрапольскага сельсовета, Навагрудскага раёна, і амаль кожны дзень канчае вучобай. Працаваць старшынёй хоць і нялёгка, ды радасна: калгас дабіўся ўжо добрага ўраджаю, першым у раёне разлічыўся па бульбапастаўках, у спісцы тэрміны засеяў азімыя, выдаў на прападні па 1,5 кілаграма збожжа авансам.

Калгаснікі з ахвотай і цікавасцю вучацца ў палітшколе пры тэрытарыяльнай партыйнай арганізацыі сельсовета, моладзь набывае асвету ў Навагрудскай вясёльнай школе, 50 чалавек праходзяць трохгадовыя курсы спецыялістаў сельскай гаспадаркі. І трэба бачыць, з якой прагнасцю маладыя дзяўчаты і пажылыя калгасніцы ловяць кожнае слова агранома Ражковай і зоатэхніка Галужкі.

У настаўніцы Угальковай кожны тыдзень збіраецца моладзь з калгаса імя Маякоўскага на заняткі палітгуртка. У той-жа час на другім канцы вёскі працуе гурток па вывучэнню біяграфіі таварыша Сталіна.

У старых калгасах раёна («Звязда», імя Маякоўскага, імя Кірава, «Большэвік», «Першае Мая»), ды і ў многіх маладых, добра працуюць гурткі палітвучобы, агразаветгурткі і курсы. Калі-б год дзесяць назад сказаў людзям, што іх будучы вучыць палітграмаце, аграноміі, зоатэхніцы, яны-б не далі веры, бо і проста пісьменных тады было мала на вёсцы. А зараз у вучобу ўцягнулася і жаночая маса.

Былую бяднячку Кандыба Мар'ю ведае цяпер увесь раён. Два гады назад яна ўступіла ў калгас «1 Мая», здружылася з кнігай, палюбіла вучобу, стала членам зоаветгуртка. Агульны сход даверыў ёй загадванне жывёлагадоўчай фермай. Маладая калгасніца паказвае ўзоры працы на ферме і першай у Навагрудскім раёне заклікала разгарнуць спартыўства за хутэйшае выкананне і перавыкананне плана развіцця грамадскай жывёлагадоўлі.

Як і Кандыба, за кніжку ўзяліся загадчыцы ферм калгаса «Совецкая

У сельгасарцелі імя Леніна Церахоўскага раёна Гомельскай вобласці працуюць трохгадовыя агразоатэхнічныя курсы калгаснікаў, якімі кіруе аграном Ганна Фролаўна Зямлянка, скончыўшая Горацкую сельскагаспадарчую акадэмію. На курсах навучаецца каля 50 чалавек розным прафесіям калгаснай вытворчасці.

На здымку: заняткі на агразоатэхнічных курсах. Злева направа: Т. І. Дзямідзенка, А. Ф. Кушнэрава, А. Ф. Зямлянка, П. А. Громава, Л. І. Фамічова, К. І. Лапаценка, Н. А. Сцяпчэнка.

Фото Г. Бегуна. (Фотахроніка БЕЛТА).

Беларусь» Надзея Пратасевіч і Стэфан Скок, цялятніца калгаса імя Кірава Ліда Брынкевіч, звеннявая Вера Бахар, свінарка Тацяна Ермачэнка, радавая калгасніца Тацяна Малец, члены праўлення калгасаў Дзяшук Ніна, Шах Ніна, Грабовік Алена, сотні радавых калгасніц, рахункаводаў, сакратароў сельсоветаў.

Пры калгасным ладзе на Навагрудчыне амаль не стала непісьменных. З малапісьменнымі займаюцца 143 настаўнікі. Пры многіх сельсоветах створаны агульнаадукацыйныя групы, дзе ў абавязковым парадку вучацца старшыні калгасаў, брыгадзіры і ўсе намечаныя да вылучэння.

Шмат жанчын займаюць кіруючыя пасады ў прамысловасці. Некваліфікаванымі прыйшлі на швейную фабрыку Сабіла Малання, Матвяхук Людміла, Тычынская Тацяна, Кенць Зіна. Актыўна ўключыўшыся ў вытворчую, палітычную і агульнаадукацыйную вучобу, яны крок за крокам асвойвалі складаны працэс вытворчасці, пераходзілі з разрада ў разрад. Цяпер Сабіла — начальнік змены, Матвяхук, Тычынская, Кенць — майстры брыгад выдатнай якасці.

Стаўшы кіраўнікамі вытворчасці, жанчыны яшчэ з большай настойлі-

васцю авалодваюць ведамі, уцягваюць работніц у вытворчую і палітычную вучобу.

Для работніц трыкатажнай фабрыкі створаны чатыры палітшколы і гурток па вывучэнню гісторыі партыі.

— Я ўжо другі год займаюся ў палітшколе, — расказвае брыгадзір Аржахоўская, — і адчуваю, што мой светагляд нязмерна расшырыўся, я лепш пачала разбірацца ў пытаннях палітыкі, грамадскай будовы нашай краіны. За час вучобы не толькі прачытала, але грунтоўна прапрацавала шмат літаратуры.

...Вучацца жанчыны пільна, настойліва. Шкада толькі, што ў раёне не ўсе магчымасці выкарыстоўваюцца для таго, каб вучобу жанчын зрабіць больш рознастайнай. Чаму, напрыклад, Таварыству па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў, якое налічвае ў раёне сто чалавек, не арганізаваць спецыяльна для жанчын цыклы лекцый на медыцынскія, педагагічныя, прыродазнаўчыя тэмы?

Трэба поўнасцю задаволіць цягу жанчын Навагрудчыны да вучобы, каб яны маглі сваімі ведамі і стаханавскай працай прынесці яшчэ больш карысці Радзіме.

Г. РАМАНАВА.
Баранавіцкая вобласць.

У НОВАЙ ПОЛЬШЧЫ

МНЕ выпала вялікая чэсць прыняць удзел у дэлегацыі Савецкага Саюза, запрошанай Польскай дэмакратычнай рэспублікай на свята Усяпольскіх дажынак. Я выехала ў Маскву, а адтуль уся дэлегацыя — 43 прадстаўнікі калгаснага сялянства нашай краіны — поездам накіравалася ў Польшчу. На першай-жа станцыі Тэрэспаль нас гасцінна сустрэлі віцэ-міністр земляробства Польскай рэспублікі Ткач, прадстаўнікі палітычных партый, шматлікія дэлегацыі сялян, якія паднеслі нам хлеб-соль.

Першыя словы, пачутыя намі на польскай зямлі, былі:

— Няхай жыве Сталін! Няхай жыве мір!

У паветра ўзнялася шмат белых галубоў. Польскія сяляне красамоўней усякіх слоў паказалі нам, што яны стаяць за мір, што імя Сталіна лічаць увасабленнем міру.

Прамоўцы гарача віталі:

— Савецкія браты! Мы з вамі навечна. А калі мы разам, — нам не страшны ніякія варожыя сілы. Хутчэй наша Вісла і ваша Волга і Днепр пацякуць назад, чым збудуцца чорныя думы заморскіх псоў.

Вечарам мы прыехалі ў Варшаву. Яна сустрэла нас яркімі агнямі вуліц, вясёлым званам трамваяў, шарэнгамі аўтамабіляў, тралейбусаў, аўтобусаў. Не пазнаць зараз сталіцу вольнага польскага народа. Там, дзе нядаўна ляжалі руіны, зараз узнесліся ўгару вытворчыя карпусы, прыгожыя жылыя дамы.

Каля атэля Брыстоль, дзе спынілася наша дэлегацыя, жыхары сталіцы наладзілі нам хваляуючую сустрэчу, віншавалі з прыездам, падносялі кветкі.

Мы пазнаёміліся з горадам, наведалі фабрыкі і заводы, музеі і тэатры, паклалі букеты жывых кветак на брацкую магілу савецкіх воінаў, якія загінулі ў баях за вызваленне Варшавы ад фашысцкіх захопнікаў.

Мы бачылі, як хутка расце прамысловасць і культура Польшчы, як упэўнена ідзе яна па шляху будаўніцтва сацыялізма.

Панская Польшча не мела сваіх аўтамабіляў, іх вывозілі з Англіі, Германіі, Францыі. Дэмакратычная Польшча пачала будаўніцтва вялікага аўтамабільнага завода, які ў 1955 годзе выпусціць першыя 20 тысяч аўтамабіляў айчынай маркі.

Не было ў Польшчы і сваіх трактараў. Польская рэспубліка за пяць год існавання здолела стварыць трактарную прамысловасць. Мы наведалі трактарны завод «Урсус», які выпускае па 30 трактараў у дзень. Бачылі трактары гэтай маркі на палях за работай.

Польскі народ усюды сустракаў нас радасна, цёпла. Рабочыя расказвалі аб тым, як яны дабіваюцца перавыканання норм, як спаборнічаюць цэхі і брыгады. Сяляне ўсхвалявана дзяліліся думкамі аб сваім шчаслівым жыцці. Мы ва ўсім бачылі магутныя парасткі новага. Аб гэтым гаварылі нам новыя карпусы фабрык і заводаў, рабочыя, якія сталі на вахту міру, дзіцячыя сады. На заводзе «Урсус» дзецям рабочых адвалі самы прыгожы будынак.

Шырокія гарызонты адкрываюцца перад сельскай гаспадаркай Польшчы ў сувязі з пераходам да сумеснай апрацоўкі зямлі. К канцу шасцігодкі сельскагаспадарчая прадукцыя павялічыцца на 50, а прадукцыя таварыстваў на 68 процантаў у параўнанні з 1949 го-

Польскія дзеці падносяць дэлегатам кветкі.

дам. На палях будзе працаваць 61 тысяча трактараў, у чатыры разы павялічыцца колькасць сельскагаспадарчых машын. Польскае сялянства падмацоўвае гэтыя планы справай, год ад года павышаючы ўраджай. Летась сабраны ў сярэднім па 13 цэнтнераў збожжа з гектара, сёлета — па 15. Радзе тое, што гэтыя ўраджаі збіраюць калгасы, якіх у Польшчы больш паўтара тысяч.

10 верасня на Усяпольскія дажынкi сабралася каля 150 тысяч прадстаўнікоў сялян з усёй Польшчы. Свята адкрылася за Любліным, на беразе ракі Быстрыцы. Уся паляна здавалася жывым кветнікам. Грымела музыка. У паветры развіваліся спягі. Павільбены ўпрыгожаны партрэтамі таварыша Сталіна, Берута. Лозунгі, транспаранты заклікалі да міру, да нястомнай працы на будоўлях шасцігодкі.

Нас, савецкіх хлебарабаў, народ сустрэў захапляючым воклічам: «Сталін — покуй!» («покуй» — па-польску мір). У сваёй прамове прэм'ер Цыранкевіч вітаў хлебарабаў Польшчы. Ад імя савецкай дэлегацыі выступіла Любоў Гуніна — дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, Герой Соцыялістычнай Працы, старшыня калгаса «Чырвоны калектывіст» Яраслаўскай вобласці.

Пасля агляду шматлікіх экспанатаў пачалася народная дэманстрацыя на вуліцах Любліна, або на вобразнаму выражэнню палякаў «карагод радасці». Я глядзела на гэту бязмежную радасць і думала: «Так весяліцца можа толькі сапраўды свабодны народ».

Праходзячы каля трыбуны, дэманстранты выпускалі ў паветра сотні белых галубоў. Чулася здраўніца ў чэсць Генералісімуса Сталіна, у чэсць прэзідэнта рэспублікі Берута.

На дажынках у Любліне нам казалі:

— Совецкія багатыры працы! Дзякуем вам за тое, што вы пабылі на нашых дажынках. А цяпер просім вас паехаць у нашы МТС, сельскагаспадарчыя кааператывы. Паглядзіце, як мы працуем, навучыце нас працаваць лепш.

І трэба сказаць, што наша падарожжа на ваяводствах вылілася ў своеасаблівае свята. Куды-б мы ні завіталі — усюды сустракалі выключна цёплы прыём. Збожжа было ўжо ўбрана, і сяляне каналі бульбу, цукровыя буракі. У былых памешчыцкіх сядзібах з дабротнымі аборамамі, стайнямі, двухпавярховымі панскімі харомамі размясціліся цяпер МТС, саўгасы, кааператывы.

Машины сталі магутнай зброяй польскіх хлебарабаў у барацьбе за сацыялізм.

Аднаасобныя сялянскія гаспадаркі ўсё больш унзжэна пераходзяць да сельскагаспадарчых кааператываў.

У Польшчы адчуваецца недахоп механізатараў сельскай гаспадаркі, і там паўсюды адкрыты аднаведныя школы. Мне давялося пабываць у адной з такіх школ у Апольі Лодзінскага ваяводства. Юнакі і дзяўчаты з

вялікай цікавасцю распытвалі нас аб тым, як працуюць камбайнеры, трактарысты ў нашых калгасах.

На мітынгу ў Апольі, у Катовіцах, у Камаровіцы, у Нісе і іншых гарадах і вёсках сяляне цікавіліся арганізацыяй і аплатай працы ў нашых калгасах, становішчам жанчын у Совецкім Саюзе. Нашы дэлегаты стараліся часам і наглядна паказаць, як трэба працаваць. Трактарысты садзіліся на трактар, зоатэхнікі дапамагалі складаць рацыёны жывёле, паказвалі, як даць кароў, каб павысіць удойнасць, паляводы расказвалі, якія ўгнаенні трэба ўносіць пад лён, буракі, пшаніцу і іншыя культуры, каб дабіцца высокіх ураджаў. Сяляне шчыра дзякавалі за дзелавыя парады.

Паездка ў Польшчу зрабіла на мяне незабыўнае ўражанне. Я бачыла, з якім патхненнем працуе польскі народ у імя свайго новага жыцця, як ён шчыра адданы Совецкаму Саюзу, у якім бачыць вернага абаронцу міру. Паспяховае выкананне шасцігодкі Польшчы — вялікі крок на шляху будаўніцтва сацыялізма.

Ганна ГАРЭЦКАЯ,
Герой Соцыялістычнай Працы.

На старонках календара

ФРЫДРЫХ ЭНГЕЛЬС

(1820 — 1895)

28 лістапада спаўняецца 130 год з дня нараджэння Фрыдрыху Энгельсу — слаўтага друга і саратніка Карла Маркса, вялікага змагара і настаўніка пролетарыята ўсяго свету, аднаго з заснавальнікаў навуковага камунізма.

Нарадзіўся Фрыдрых Энгельс 28 лістапада 1820 г. у Бармене (Рэйнская правінцыя Германіі) у заможнай і вельмі рэлігійнай сям'і тэкстыльнага фабрыканта. Бацька памяціў яго ў рэальнае вучылішча ў Бармене, але з восені 1834 года Фрыдрых Энгельс перавёўся ў гімназію, у суседні горад

не пераходзіўшы Ф. Энгельсу займацца літаратурнай, навуковай і палітычнай адукацыяй.

Асаблівы ўплыў на погляды Ф. Энгельса зрабіла пануючая тады літаратурная плынь — «Маладая Германія». Пад яе ўплывам к 40-м гадам Энгельс становіцца ўжо рэвалюцыйным дэмакратам, адным з актыўнейшых публіцыстаў, удзельнікам барацьбы з рэшткамі феадалізма, з манархіяй, супроць рэлігіі і рэакцыйнай філасофіі.

З восені 1841 года Энгельс пасяляецца ў Берліне, дзе ён павінен быў адбываць аднагодовую вайсковую службу.

З гэтага часу і пачынаецца яго супрацоўніцтва ў «Рэйнскай газеце», якая выдавалася ў Кельне. Яго артыкулы і памфлеты насілі рэзкі, непрымірым характар.

Адмаўляючы якія-б там ні было кампрамісы з манархіяй, ён патрабаваў народнага прадстаўніцтва ва ўладзе і свабоды друку. У гэтым ён бачыў уступ да рэвалюцыі, якая ў сваім развіцці павінна быць падобнай Вялікай французскай рэвалюцыі, знішчыўшай манархію і ўстанавіўшай дэмакратычную рэспубліку.

Пасля вайскавай службы ў 1842 годзе Энгельс пераехаў у Англію, у горад Манчэстэр — цэнтр тэкстыльнай прамысловасці. Там ён не толькі працаваў у канторы, а і «...хадзіў па брудных кварталах, дзе жылі рабочыя, і сам сваімі вачыма бачыў іх галечу і бядоты» (Ленін, Творы, т. I, стар. 411).

У 1842 г. адбылося яго знаёмства з Карлам Марксам. Між імі завязалася перапіска. Пры наступных сустрэчах яны ўжо ва ўсім зыходзіліся ў сваіх тэарэтычных поглядах. У 1845 годзе імі была напісана першая сумесная праца «Святое сямейства», паклаўшая пачатак іх цеснаму супрацоўніцтву. Уся далейшая рэвалюцыйная дзейнасць Энгельса

працякала пад сцягам барацьбы за вызваленне працоўнага чалавецтва ад уціску і эксплуатацыі.

У 1847 г. Энгельс напісаў «Прыпыцы камунізма», якія з'явіліся грунтоўным фундаментам для класічнага твору марксізма «Камуністычны маніфест», канчаткова адрэдагаванага Карлам Марксам. Ужо тады, больш ста гадоў таму назад, найвялікшыя геніі чалавецтва разумелі, што Еўропа знаходзіцца на мяжы вялікіх палітычных змен: «Здань ходзіць па Еўропе, здань камунізма».

Усё далейшае жыццё Ф. Энгельса было запоўнена напружанай працай і пошукамі новага ў рознастайных галінах навукі і грамадскага жыцця. Філософ, даследчык прыроды, эканаміст, літаратурны крытык, аўтар многіх твораў па ваенных пытаннях, па мовазнаўстве, ён аднак увайшоў у гісторыю ў першую чаргу як непакісны змагар за шчасце народа.

Памёр Фрыдрых Энгельс 5 жніўня 1895 г. у Лондане.

М. І. КАЛІНІН

(1875 — 1946)

20 лістапада спаўняецца 75 год з дня нараджэння Міхаіла Іванавіча Калініна — старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, члена палітбюро ЦК ВКП(б) — усесаюзнага старасты, як любоўна называў яго савецкі народ. Ён быў адным з выдатнейшых кіраўнікоў савецкай улады і ВКП(б), саратнікам Леніна і Сталіна.

Нарадзіўся ён 7 лістапада 1875 года ў вёсцы Верхняя Троіца, Корчаўскага павета, б. Цвярскай губерні (цяпер Калінінская вобласць) у многадзетнай і малазямельнай сялянскай сям'і. Сельскую школу М. І. Калінін скончыў у 14-гадовым узросце. Пасля гэтага бацька аддаў яго служыць да памешчыка Мардухай-Балтоўскага, які ў 1889 г. перавёз хлопчыка ў Пецярбург.

Эльберфельд. Ён вельмі рана выявіў літаратурныя здольнасці. У 13 год пісаў ужо вершы і апавяданні, займаўся таксама музыкай, кампазіцыяй, маляваў вельмі трапныя карыкатуры. Ф. Энгельс збіраўся прысвяціць сябе навукова-літаратурнай дзейнасці, але за год да сканчэння гімназіі бацька ўзяў яго ў кантору.

Заняткі ў канторы былі няцяжкія, часу многа не забіралі і таму ніколі

У 1893 г. Калінін паступае вучнем на завод «Стары арсенал», на якім працуе 2 гады, атрымліваючы 8 рублёў у месяц. Адначасова ён займаецца ў вячэрняй школе.

З 1895 г. ён працуе токарам па металу на Пуцілаўскім заводзе. Тут уцягваецца ў нелегальную рэволюцыйную справу і хутка знаёміцца з членамі арганізаванага Леніным «Саюза барацьбы за вызваленне рабочага класа» і іх дзейнасцю. А з 1897 г. сам з'яўляецца яго актыўным членам: распаўсюджае нелегальную літаратуру, арганізоўвае рэволюцыйныя гурткі сярод рабочых, працуе агітатарам і прапагандыстам рэволюцыйных ідэй.

У той-жа час Калінін узмоцнена займаецца вывучэннем асноў марксізма-ленінізма і хутка расце, як кіраўнік. У 1899 г. у час аднаго з налётаў паліцыі на Саюз барацьбы ў ліку 52 арыштаваных быў і Калінін. Ён прасядзеў год у турме, а ў 1900 г. царскі ўрад выслаў яго ў Тыфліс. Працуючы ў чыгуначных майстэрнях, Калінін зноў звязваецца з нелегальнымі марксісцкімі гурткамі і прадаўжае сваю рэволюцыйную дзейнасць. Праз 3 месяцы за ўдзел у забастоўцы Міхаіла Іванавіча звальняюць з працы, арыштоўваюць і заключаюць у Метэхскі замак. Пасля вызвалення ў 1901 г. ссылаюць у г. Рэвель, дзе пад наглядом паліцыі ён працуе токарам на заводзе Вольта. Тут ён быў вядомы, як адзін з актыўнейшых удзельнікаў большэвіцкай газеты «Искра».

У студзені 1903 г. Калінін зноў быў арыштаваны і пасаджаны ў турму, а затым пераведзены ў Пецярбург, у дом папярэдняга заняволення. За ўдзел у бунце, які скончыўся 6-дзёнай галадоўкай арыштаваных, Міхаіла Іванавіча пераводзяць у «Крэсты». Але і там ён прыняў удзел у мітынгу з вокан турмы і за гэта быў збіты да поўсмерці.

Дзякуючы пратэсту пецярбургскага пролетарыята, Калініна, як і многіх зняволеных, у 1903 годзе з турмы вызвалілі.

Зноў Рэвель, нагляд і ўсё тая-ж кіпучая, бясстрашная рэволюцыйная дзейнасць. І зноў турма і высылка ва Усходнюю Сібір. Пачынаецца руска-японская вайна, і царскі ўрад перасылае Калініна ў Оланецкую губерню, дзе бясстрашны большэвік працуе кавалём.

Пад націскам рэволюцыйнага ўздыму царскі ўрад аслабіў рэпрэсіі. Калінін бярэ водпуск для паездкі на

радзіму, а на самай справе з чужым пашпартам едзе ў Пецярбург, на Пуцілаўскі завод. У разгар рэволюцыі 1905 г. ён кіруе буйнейшай большэвіцкай арганізацыяй «Пуцілавец» і выступае як член баявога штаба па падрыхтоўцы ўзброенага паўстання.

Затым зноў аж да самага Кастрычніка паўтараюцца звальненні з працы, арышты, турма, ссылка. І ўсё тое ж бясстрашна нязломнага змагара-рэволюцыянера.

Пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай рэволюцыі, у снежні 1917 г. Калінін выбіраецца гарадскім галавой Пецярграда.

А ў сакавіку 1919 г. савецкі ўрад ставіць Міхаіла Іванавіча Калініна на пасаду старшыні ЦВК СССР. У сувязі з гэтым ён гаварыў: «Маё абранне я разглядаю, як сімвал цеснага саюза сялян з рабочымі масамі, таму што ў маёй асобе яднаецца пецярградскі рабочы і цвярскі селянін».

Працуючы старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, Міхаіл Іванавіч Калінін паказаў сябе як выдатнейшы дзеяч савецкай улады і бліжэйшы саратнік Леніна—Сталіна.

«Дзейнасць таварыша Калініна, — гаварылася ў некролазе, падпісаным таварышом Сталіным і кіраўнікамі партыі і ўрада, — заўсёды будзе з'яўляцца прыкладам дзяржаўнай мудрасці і неразрывнай сувязі з народам, прыкладам гераічнага служэння справе камунізма».

Л. Н. ТАЛСТОЙ

(1828 — 1910)

20 лістапада спаўняецца сорок год з дня смерці Льва Нікалаевіча Талстога.

Лічачы сябе вучнем Л. Н. Талстога, адзін з самых прагрэсіўных пісьмнікаў-рэалістаў Францыі — Рамэн Ралан пісаў:

«Перад нашымі вачыма раскрылася творчасць аднаго вялікага жыцця, у якім адлюстравалася цэлы народ, нават цэлы новы свет... Ніколі яшчэ падобны голас не раздаваўся ў Еўропе».

Гэтыя словы сцвярджаюцца тым, што няма на свеце такога куточка, дзе-б людзі не ведалі выдатных твораў Льва Талстога: «Вайна і мір», «Анна Карэніна», «Васкрэсненне».

Вычарпальную характарыстыку вялікага пісьмніка зрабіў В. І. Ленін у артыкулах, прысвечаных творчасці Л. Н. Талстога.

Нарадзіўся Леў Талстой 28 жніўня 1828 г. у сваім радавым маёнтку Ясная Паляна Тульскай губерні (цяпер там музей імя Талстога), у дваранскай сям'і.

У 1837 г. яго сям'я пераехала ў Маскву, а ў 1841 г. у Казань да родных. У 1844 г. будучы вялікі пісьменнік паступіў у Казанскі ўніверсітэт на факультэт усходняй славеснасці. Аднак ён не ўдзяляў асаблівай увагі заняткам і калі яго не дапусцілі да экзаменаў, перайшоў на юрыдычны факультэт. Заняткі і тут ішлі дрэнна. Належачы да ліку так званай «залатой моладзі», Л. Талстой вёў выключна свецкі вобраз жыцця, мала клапаціўся аб сваіх універсітэцкіх поспехах.

Аднак, не толькі свецкія забавы займаюць у гэты час увагу Талстога. Ён вывучае творчасць французскага асветніка XVIII стагоддзя Русо, вядзе дзённікі, якія ў далейшым маюць для яго вялікае значэнне.

У 1852 г. часопіс «Современник» надрукаваў «Дзяцінства» Талстога, якое адразу-ж праславіла аўтара. З таго часу пачынаецца цеснае супрацоўніцтва яго з «Современником».

У 1855 г. Талстой едзе ў Пецярбург, дзе знаёміцца з супрацоўнікамі «Современника» Некрасавым, Тургеневым, Остроўскім. Некрасаў у захапленні пісаў аб ім: «Што за мілы чалавек, а які разумнік! Мілы, энергічны, высокародны юнак — сокал! А магчыма і арол. Ён здаўся мне вышэй сваіх пісанняў, а ўжо і яны выдатны!»

Л. Талстой не абмяжоўваецца літаратурнай дзейнасцю. У 1859 г. ён арганізуе ў Яснай Паляне школу для сялянскіх дзяцей і спецыяльна едзе за граніцу, каб абмяняцца думкамі з Герцэнам, Прудонам па пытаннях педагогікі.

1863 — 69 гады былі гадамі націхнай працы над выдатнейшым творам сусветнай літаратуры — раманам «Вайна і мір».

У 1873 г. Л. Талстой пачаў і ў 1877 г. скончыў «Анну Карэніну», а ў 1879 г. пачаў пісаць сваю «Сповідзь», у якой адмаўляецца ад свайго ранейшага жыцця — жыцця багатых класаў. Ён займаецца фізічнай працай: косіць, арэ, сячэ дровы, шые боты: жыве асобна ад сям'і — не ў Маскве, а ў Яснай Паляне. Тут ужо намячаецца раскол вялікага пісьмніка з яго блізкімі.

80—90 гады знамянуюцца вядомай рэакцыйнай пропаведдзю Талстога аб «непраціўленні злу» і нараджэннем яго паслядоўнікаў «талстоўцаў». Тады-ж ён піша раман «Васкрэсненне», у якім адлюстроўвае свае погляды.

Л. Талстой паходзіў з буйнай арыстакратычнай сям'і, аднак добра ведаў і бліскуча паказаў жыццё простага народа, у прыватнасці сялянства. У гутарцы з А. М. Горкім Владзімір Ільіч Ленін так сказаў аб Талстым: «Да гэтага графа ў літаратуры сапраўднага мужыка не было».

Увесь доўгі і супярэчлівы творчы шлях Талстога раскрыўся перад чытачом, як у люстры, у геніяльных творах гэтага вялікага пісьмніка зямлі рускай.

КОР І БАРАЦЬБА З ЁЮ

Кор — небяспечная хвароба. Пры коры заўсёды паражаюцца дыхальныя шляхі (дзіця кашляе, чыхае), а ў маленькіх і аслабленых дзяцей да коры далучаецца запаленне лёгкіх, якое часцей за ўсё бывае прычынай смерці. Нярэдка маці, звяртаючыся да ўрача, заяўляе: «Было да коры зусім здаровае дзіця, а цяпер хварэе і хварэе вельмі ўжо некалькі месяцаў, адна хвароба ідзе за другой». Сапраўды, кор аслабляе імунітэт, і дзіця лёгка заражаецца іншымі рознымі хваробамі пры спатканні з хворымі дзецьмі. Пад уплывам коры абстраюцца раней перанесеныя хваробы. Дзіця, якое перанесла да коры панос, зноў пачынае хварэць паносам. Асабліва пасля коры абстраецца туберкулёз.

Кор — вельмі заразная хвароба. Крыніцай заражэння здравых дзяцей з'яўляецца хворы на кор. Мікробы коры, якія гніздзяцца на слізістай абалонцы носа і глоткі і якія разам з пырэкамі сліны выкідаюцца ў паветра пры кашлі, чыханні, крыку і дыханні, могуць трапіць у суседнія пакоі праз шчыліны ў дзверях і замочныя адтуліны. Вось чаму для заражэння даволі, каб здаровае дзіця пабыло кароткі час у адным памяшканні з хворым. З прычыны такой заразнасці коры, дзіця, якое прышло ў дзіцячую ўстанову з першымі прыметамі коры, можа заразіць усіх дзяцей, якія знаходзяцца з ім у адным памяшканні, хоць і ў розных пакоях.

Совецкая ўлада ўсяляк ідзе на сустрэчу працоўным, арганізуючы праз кансультацыю і поліклініку дапамогу на даму. Захварэла дзіця, — маці павінна неадкладна выклікаць урача на дом.

Першыя прыметы захворвання на кор — гарачка, насмарк, кашаль.

На 4 — 5-ы дзень хваробы паяўляецца характэрная для коры дробнаплямістая і буйнаплямістая высыпка: спачатку яна паяўляецца на твары, затым на грудзях, спіне, руках і, нарэшце, на нагах. У разгары высыпкі ў дзіцяці вочы чырванюць, гняюцца, з носа цячэ, твар злёгка ацякае, яго непакоіць кашаль. Дзіця вялае і адмаўляецца ад яды. Раней скурнай высыпкі паяўляюцца асобы змяненні на слізістай абалонцы шток супроць зубоў

Праф. А. І. ДАБРАХОТАВА

і на слізістай губ, так званыя «плямы Філатава — Кошліка», на якіх можна вызначыць кор.

Пры спрыяльным цяжэнні хваробы ўсе адзначаныя з'явы знікаюць разам з паблядненнем высыпкі і праз 7 — 8 дзён ад пачатку захворвання дзіця выздараўлівае. У маленькіх дзяцей, асабліва аслабленых перанесенымі захворваннямі або ў момант заражэння хварэючых паносамі, у рахітыкаў, у дзяцей, якія жывуць у душных, дрэнна праветрываемых памяшканнях, пярвічныя паражэнні дыхальных шляхоў пераходзяць у цяжкую форму запалення лёгкіх.

Меры ў адносінах дзіцяці, якое захварэла на кор

Захварэўшае дзіця не трэба нікуды насіць або валзіць, а трэба запрасіць урача на дом. Асабліва гэта адносіцца да хворых на кор. Такому хвораму трэба даваць пажыўную ежу (малако, кашу, гародніну), уводзячы таксама вялікую колькасць вітамінаў — летам у выглядзе сокаў ягад, фруктаў і гародніны, зімой — у выглядзе адвару з сухіх ягад шыпоўніка або адвару са свежых іглаў ёлкі і сасны. Трэба старацца праветрываць пакоі, адчыняючы зімой фортакі і фрамугі, а летам — вокны. Чым чысцей паветра, тым менш у ім мікробаў і, значыць, тым менш небяспечна ўскладненні коры запаленнем лёгкіх. Старанны догляд і адзначаны вышэй рэжым павінны праводзіцца на працягу 3 — 4 тыдняў пасля паяўлення высыпкі; акрамя таго, хворага на кор трэба ўсяляк аберагаць ад спаткання з хворымі дзецьмі, ад якіх ён лёгка можа заразіцца іншымі хваробамі. Калі немагчыма стварыць такія ўмовы дома, хворага трэба змясціць у больніцу.

ПА СЛЯДАХ НАШАГА ВЫСТУПЛЕННЯ

У № 9 «Работніцы і сялянкі» была змешчана карэспандэнцыя «Аб бытавых вырабах». Міністр Мясцовай прамысловасці БССР т. Каган паведаміў рэдакцыі, што калегія Міністэрства абмеркавала пытанне аб асваенні і вытворчасці вырабаў хатняга ўжытку. Калегія намерана рад канкрэтных мер, каб да канца года забяспечыць выкананне ўстаноўленага Міністэрству задання па вырабу прадметаў хатняга ўжытку.

Міністэрства гандлю БССР паведаміла, што ў сувязі з артыкулам адбылася нарада гандлёвых арганізацый, у якой прынялі ўдзел прадстаўнікі Міністэрства мясцовай прамысловасці БССР і Белпромсовета. Народа прыняла рашэнне аб палепшанні гандлю таварамі хатняга ўжытку.

Белпромсовет паведамае, што зроблены ўзоры 13 відаў вырабаў хатняга ўжытку, у тым ліку сокавышкі, бучыльнікі для мыцця бялізны, шаткоўні для гародніны, бульбачыскі і інш. Данія вырабы будуць выпушчаны ў IV квартале 1950 года.

Што трэба зрабіць са здаровымі дзецьмі пры выяўленні ў кватэры коры

Усім здаровым дзецям да 7 год і ўсім слабым дзецям, якія не хварэлі на кор і знаходзяцца ў адной кватэры з хворым, трэба неадкладна па ўстанаўленні коры зрабіць засцерагальныя прывіўкі. Кожны прапушчаны дзень аслабляе дзеянне прывівак.

Дзяцей, якія раней не хварэлі на кор і наведваюць дзіцячыя ўстановы (яслі, дзіцячыя сады, школы), трэба пакінуць дома, паведаміўшы ва ўстанову, што ў кватэры ёсць хворы на кор.

Засцерагальныя прывіўкі супроць коры

Перанёсшы кор не могуць захварэць ёю другі раз, бо ў крыві іх утвараюцца асобы ахоўныя процікоравыя целы. Уведзеныя праз прывіўку зусім здаровым дзецям, яны поўнасьцю засцерагаюць іх ад коры або настолькі змякчаюць цяжэнне хваробы, што дзіця пераносіць яе лёгка, без усякіх ускладненняў.

Паколькі амаль кожны дарослы чалавек у дзіцячым узросце перанёс кор, то ў крыві бацькі і маці знаходзяцца ахоўныя целы, якія дапамагаюць у барацьбе супроць коры. З іх крыві рыхтуецца сываратка, якая не згортваецца і можа захоўвацца многія месяцы.

Кожная маці павінна пайсці ў бліжэйшы процікоравы пункт, дзе сваю кроў і атрымаць талончык. Гэты талончык служыць гарантыяй таго, што, калі сываратка патрэбна будзе яе дзіцяці, яна будзе неадкладна адпушчана ёй. Сываратка не адпускаецца на рукі зараз-жа пасля таго, як будзе ўзята кроў, бо яна патрабуе асаблівых умоў захоўвання.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна, 55, пакой 23. Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4. Зак. № 578

АТ 07978

Тыраж 10.000

Падпісана да друку 25/XI-50 г.

НАЦЫОНАЛЬНАЯ
БІБЛІЯТЭКА
БЕЛАРУСІ

РАБОТНИЦА И СЕЛЯНКА
ОБЛ. БИБЛИОТЕКА

2.1.6

Цена нумара 1 р. 50 к.

Да гэтага нумара дадася выкрайка.

